

FACULTY OF RURAL STUDIES

U.G.COURSES IN BACHELOR OF RURAL STUDIES- (BRS)

SEMESTER-V COURSE

S R. N o.	Course Code	Course Category	C	IM	EM	TM	Course Title
1	16070101050100	FND-7	3	30	70	100	1.English Literature & language Correction (3+0)
	16070101050200		3	30	70	100	2.Hindi Literature & language Correction (3+0)
	16070101050300		3	30	70	100	3.Gujarati Literature & language Correction (3+0)
2	16070201050400	CORE - 13	3	30	70	100	1.Agronomy (2+1)
	16070201050500		3	30	70	100	2.Ani.Husbandry (2+1)
	16070201050600		3	30	70	100	3.Horti & Forestry (2+1)
	16070201050700		3	30	70	100	4.Rural Extension (2+1)
	16070201050800		3	30	70	100	5.Economics (3+0)
	16070201050900		3	30	70	100	6.Hindi (3+0)
	16070201051000		3	30	70	100	7.English (3+0)
	16070201051100		3	30	70	100	8.Gujarati (3+0)
3	16070301051200	CORE - 14	3	30	70	100	1.Agronomy- (2+1)
	16070301051300		3	30	70	100	2.Ani.Husbandry (3+0)
	16070301051400		3	30	70	100	3.Horti & Forestry (2+1)
	16070301051500		3	30	70	100	4.Rural Extension (3+0)
	16070301051600		3	30	70	100	5.Economics (3+0)
	16070301051700		3	30	70	100	6.Hindi (3+0)
	16070301051800		3	30	70	100	7.English (3+0)
	16070301051900		3	30	70	100	8.Gujarati (3+0)
4	16070401052000	CORE - 15	3	30	70	100	1.Agronomy (2+1)
	16070401052100		3	30	70	100	2.Ani.Husbandry (2+1)
	16070401052200		3	30	70	100	3.Horti & Forestry (2+1)
	16070401052300		3	30	70	100	4.Rural Extension (2+1)
	16070401052400		3	30	70	100	5.Economics (3+0)
	16070401052500		3	30	70	100	6.Hindi (3+0)
	16070401052600		3	30	70	100	7.English (3+0)
	16070401052700		3	30	70	100	8.Gujarati (3+0)
5	16070501052800	CORE - 16	3	30	70	100	1.Agronomy (2+1)
	16070501052900		3	30	70	100	2.Ani.Husbandry (3+0)
	16070501053000		3	30	70	100	3.Horti & Forestry (2+1)
	16070501053100		3	30	70	100	4.Rural Extension (3+0)
	16070501053200		3	30	70	100	5.Economics (3+0)
	16070501053300		3	30	70	100	6.Hindi (3+0)
	16070501053400		3	30	70	100	7.English (3+0)
	16070501053500		3	30	70	100	8.Gujarati (3+0)
6	16070601053600	CORE - 17	3	30	70	100	1.Agronomy (2+1)
	16070601053700		3	30	70	100	2.Ani.Husbandry (3+0)
	16070601053800		3	30	70	100	3.Horti & Forestry (2+1)
	16070601053900		3	30	70	100	4.Rural Extension (3+0)
	16070601054000		3	30	70	100	5.Economics (3+0)
	16070601054100		3	30	70	100	6.Hindi (3+0)
	16070601054200		3	30	70	100	7.English (3+0)
	16070601054300		3	30	70	100	8.Gujarati (3+0)

7	16070701054400	ELT- 15	3	30	70	100	1.World Religion-1	(3+0)
	16070701054500		3	30	70	100	2.Philosophy of Bhagvad Geeta	(3+0)
	16070701054600		3	30	70	100	3.Agri. Chemistry	(2+1)
	16070701054700		3	30	70	100	4.Gujarati	(3+0)
	16070701054800		3	30	70	100	5. Rural Extension	(3+0)
	16070701054900		3	30	70	100	6. Olericulture	(2+1)
8	16070801055000	ELT- 16	3	30	70	100	1.Political Science	(3+0)
	16070801055100		3	30	70	100	2.Contemporary Indian Philosophy-1	(3+0)
	16070801055200		3	30	70	100	3.Food & Nutrition	(2+1)
	16070801055300		3	30	70	100	4.Hindi	(3+0)
	16070801055400		3	30	70	100	5.English	(3+0)
	16070801055500		3	30	70	100	6.Agricuture Economics	(3+0)

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	Foundation- 7	16070101050100	English Literature & Language Correction	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: - English Literature and Language Correction

Objectives:

1. To introduce the students to the broad subject area and to acquire knowledge of a particular area.
2. To acquire the knowledge of history of English Literature.
3. To understand the socio-political and literary context of the said era.
4. To introduce the students about the fundamental of grammar.

Form: Novel, Grammar

TEXT: Othello- William Shakespeare, Grammar

Unit-1 Critical appreciation of the tragedy, structure	20%
Unit-2 Thematic concerns, and characterization	20%
Unit-3- Grammar- Letter Writing (business letter)	20%
Unit-4 Study- Correct the sentences (articles, Preposition, tenses)	20%
Unit-5 Comprehension, write answer from the question, table	20%

Recommended reading:

1. The English Grammar- Wren and Martin
2. Murphy's English Grammar
3. Othello- William Shakespeare. Flipkart.com

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	Foundation-7	16070101050200	Hindi Literature & Language Correction	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Titel: Hindi

- हेतु :-
- १ छात्र अनुवाद कला से परिचित हो । य
  - २ छात्र पत्रलेखन एवं संक्षेपण-पल्लवन से परिचित हो।
  - ३ छात्र राष्ट्रीय एकता में हिन्दी के महत्त्व से परिचित हो ।

इकाई :-

१ अनुवाद प्रकार उपयोगिता और गुजराती से हिन्दी में /हिन्दीमें से गुजरातीमें अनुवाद	२५%
२ पत्रलेखन	१५%
३ संक्षेपण, हिन्दी शब्द समूह	२०%
४ राष्ट्रीय एकता और हिन्दी	२०%
५ समग्र लक्षी मूल्यांकन	२०%

- पाठ्य विषय :-
- १ अनुवाद - अनुवाद अर्थ और परिभाषा, अनुवाद के प्रकार, अनुवाद की उपयोगिता, गुजराती से हिन्दी अनुवाद
  - २ पत्र लेखन - व्यावसायिक पत्र, बैंक सबन्धी पत्र, नौकरी हेतु आवेदन पत्र
  - ३ शब्द शुद्धि, शब्द समूह के लिए एक शब्द
  - ४ संक्षेपण
  - ५ हिन्दी शब्द समूह
  - ६ राष्ट्रीय एकता और हिन्दी

- संदर्भ ग्रंथ :-
- १ आधुनिक हिन्दी व्याकरण और रचना - वासुदेवनंदन प्रसाद
  - २ हिन्दी व्याकरण - डॉ. राजेश्वर - चतुर्वेदी
  - ४ हिन्दी व्याकरण एवं संरचना - डॉ. घनश्याम अग्रवाल

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	Foundation-7	16070101050300	Gujarati Literature & Language Correction	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title :- ભાષા શુદ્ધિ અને સાહિત્ય આસ્વાદ.

હેતુઓ:-

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ ભાષા શુદ્ધિ માટે સજ્જ બને.
- (૨) વિદ્યાર્થીઓ વિરામ ચિહ્નો વિશેની સમજ કેળવે.
- (૩) વિદ્યાર્થીઓ જોડણીના નિયમો જાણે.
- (૪) વિદ્યાર્થીઓ વાક્યના નિયમો સમજે.

અભ્યાસક્રમ

એકમ :- ૧	અનુવાદકળાનો પરિચય	૨૦%
એકમ :- ૨	લલિત નિબંધ - લલિતકળા - લલિત્તરકળા	૨૦%
એકમ :- ૩	વિરામ ચિહ્નો	૨૦%
એકમ :- ૪	જોડણી અને વાક્યોના નિયમો	૨૦%
એકમ :- ૫	શુદ્ધભાષા શિક્ષણ	૨૦%

સદર્ભ ગ્રંથો સૂચિ :-

૧. ભાષા સજ્જતા ને લેખન કૌશલ - ડૉ. યોગેન્દ્ર વ્યૂહ - પાશ્વ પ્રકાશન - અમદાવાદ
૨. સાહિત્યચર્ચા - બાબુ દાવલપુરા - પાશ્વ પ્રકાશન - અમદાવાદ
૩. ભાષાવિવેક - પ્રકાશન - 'ભાષાનિયામકની કચેરી - ગાંધીનગર
૪. આસ્વાદ અને અવબોધ - પ્રા. રતિલાલ સા - નાયક તથા - ડૉ. બ્રહ્મભટ્ટ - અનડા પ્રકાશન - અમદાવાદ
૫. સાચી જોડણી અઘરી નથી - યશવંત દોશી

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	CORE-13	16070201050400	Agronomy	2+1	30	50	20	2 Hrs.

Title: - Advanced Techniques in Agronomy

Objectives:-

1. Student will become aware with advance technology in Agriculture science
2. Student gets knowledge of advance technology in Agriculture science. So, useful in progressive farming.
3. Create self employment source

Theory: - 100%

Unit;1. Relay Cropping (satat pak padhdhati) 20%

Meaning

- 1.2. Essentiality and scope in India.
- 1.3. Advintages and limitation of relay cropping.

Unit;2. Green house 20%

- 2.1 Definition
- 2.2 Importance of green house
- 2.3 Types of green house -simple, - medium, - high tech green house
- 2.4 Government scheme for appreciation of green house.

Unit;3. Bio fertilizer 20%

- 3.1 Definition
- 3.2 Importance of bio fertilizer
- 3.3 Cares taken at the use of bio fertilizer
- 3.4 Types of culture - Rhizobium - Azetobacter, -Phosphorus, solubirising (P.S.I) – Azospilium

Unit;4. Water Conservation by irrigation method 20%

- 4.1. Importance of water and irrigation
- 4.2. Irrigation method
- 4.3. Sprinkler irrigation
- 4.4. Drip irrigation
- 4.5. Bore & well recharge

- 5.1. Merits of mushroom cultivation
- 5.2. Limitation of mushroom cultivation
- 5.3. Varieties of mushroom- Button mushroom – paddy straw mushroom - apister mushroom.
- 5.4. Cultivation method of oyster mushroom

Practical: -

1. To Study applied use of “satat pak padhdhati”.
2. Collect the information about bio fertilizer in market via i.e. trade name, price manufacturing company
3. Learn about different irrigation method.
4. Visit to a green house and collect the information
5. To study mushroom cultivation from magazine, news paper and visit.

References

1. “ Fal ane Ful ” (Gujrati edition- march 2015)
pub.: Directore of extension education, J. A.U.– Junagadh.
2. “ Falpako ” (Gujrati edition- march 2013)
pub.: Directore of extension education, A. A. U., Anand
3. “ Fal visheshank ” (Gujrati edition)
pub.: “Krushigovidya”, Anand Kendra, (G.A.U.) – Anand
4. Horticulture - A basic awareness
Bandendistel R.F (1982)
Pub.-Reston publishing Co. inc.restonNirginia
5. Principles of Horticulture
Adam, C.R, Bamford K.M and Early M.P
Butter werth Heine mann –London
6. Propagation of horticulture and subtropical horticulture crops
Bose, T.K., Mitra S.K and Sadhu M.K.
NayaPrakash- Calcutta.
7. “ Mushroom Ni Kheti ” (Gujrati edition- december-2008)
pub.: Directore of extension education, A. A. U., Anand
8. Advance Technology in Horticulture – Dr. K. R. Bharad (2014)
pub.: Cybertech publication New Delhi.
9. Plant Growth and Regulation – Dr. K. R. Bharad (2015)
pub.: Cybertech publication New Delhi.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	CORE-13	16070201050500	Animal Husbandry	2+1	30	50	20	2 Hrs.

Title: - Title: - Veterinary Science- I

Objective:

- (1) To be familiar with certain animal diseases and their curative steps.
- (2) To understand disease types, signs, diagnosis and control measures of infectious diseases.
- (3) To know the defense mechanism of the animal body

Theory: **100%**

Unit: 1 Types and importance of treatment 20%
Identification of healthy and sick animals and their signs

Unit: 2 Classification of diseases: Infectious and non infectious diseases 25%
Important bacterial disease of cattle and their preventive measures

Unit: 3 Important viral diseases of cattle 20%
Their signs and preventive measures

Unit: 4 Important parasitic diseases of cattle and their control measures 15%

Unit: 5 Immunity: Body defense mechanism 20%
Types of Immune system and their organs

Practical:

Note: Each practical carries equal credits and marks

- (1) To study important signs of healthy animal.
- (2) To study important signs of sick animal.
- (3) A visit to a Veterinary Dispensary and to study its services.
- (4) To attend and participate a Veterinary Clinical camp.
- (5) To study Preventive measures of infectious diseases.

Reference Books:-

1. A text book of animal husbandry - G.C.Banerjee
2. A hand book of animal husbandry - I.C.A.R.
3. Animal management: introduction animal science - James J. Kiser
4. Domestic animal - Harbans Singh
5. Dairying in India a review - D.N. Kharady
6. Chikitsha Vigyanana Mul Tatvo - Buch&Buch

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	CORE-13	16070201050600	Horticulture & Forestry	2+1	30	50	20	2 Hrs.

Title: - Advance technology in horticulture - I

Objectives:-

1. Student will become aware with advance technology in horticulture science
2. Student gets knowledge of advance technology in horticulture science. So, useful in progressive farming.
3. Create self employment source

Theory: - 100%

Unit; 1. Plant growth regulator 20%

- 1.1 Definition- Hormones, plant growth regulator.
- 1.2 Importance of plant growth regulator.
- 1.3 Types of plant growth regulator - Auxin, gibberilines, cytokinin , inhibitors, ethelen
- 1.4 Use of plant growth regulator in fruits and vegetables (in brief)

Unit;2. Green house 20%

- 2.1 Definition
- 2.2 Importance of green house
- 2.3 Types of green house -simple, - medium, - high tech green house
- 2.4 Government scheme for appreciation of green house.

Unit;3. Bio fertilizer 20%

- 3.1 Definition
- 3.2 Importance of bio fertilizer
- 3.3 Cares taken at the use of bio fertilizer
- 3.4 Types of culture - Rhizobium - Azetobacter, -Phosphorus, solubirising (P.S.I) – Azospilium

Unit; 4. Water Conservation and irrigation method 20%

- 4.1. Importance of water conservation, Bore & well recharge
- 4.2. Irrigation method
- 4.3. Sprinkler irrigation
- 4.4. Drip irrigation

- 5.1. Merits of mushroom cultivation
- 5.2. Limitation of mushroom cultivation
- 5.3. Varieties of mushroom- Button mushroom – paddy straw mushroom - apister mushroom.
- 5.4. Cultivation method of oyster mushroom

Practical: -

- 1.To study applied use of plant growth regulator by example
- 2.Collect the information about bio fertilizer in market via i.e. trade name, price manufacturing company
3. Learn about different irrigation method.
- 4.Visit to a green house and collect the information
- 5.To study mushroom cultivation from magazine, news paper and visit.

References

1. “ Fal ane Ful ” (Gujrati edition- march 2015)
pub.: Directore of extension education, J. A.U.– Junagadh.
2. “ Falpako ” (Gujrati edition- march 2013)
pub.: Directore of extension education, A. A. U., Anand
3. “ Fal visheshank ” (Gujrati edition)
pub.: “Krushigovidya”, Anand Kendra, (G.A.U.) – Anand
4. Horticulture - A basic awareness
Bandendistel R.F (1982)
Pub.-Reston publishing Co. inc.restonNirginia
5. Principles of Horticulture
Adam, C.R, Bamford K.M and Early M.P
Butter werth Heine mann –London
6. Propagation of horticulture and subtropical horticulture crops
Bose, T.K., Mitra S.K and Sadhu M.K.
NayaPrakash- Calcutta.
7. “ Mushroom Ni Kheti ” (Gujrati edition- december-2008)
pub.: Directore of extension education, A. A. U., Anand
8. Advance Technology in Horticulture – Dr. K. R. Bharad (2014)
pub.: Cybertech publication New Delhi.
9. Plant Growth and Regulation – Dr. K. R. Bharad (2015)
pub.: Cybertech publication New Delhi.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/Elective/Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	CORE-13	16070201050700	Rural Extension	2+1	30	50	20	2 Hrs.

Title: પંચાયતી રાજ.

હેતુઓ:-

- (૧) પંચાયતી રાજ વ્યવસ્થાને સમજે.
- (૨) પ્રાચીન પંચાયતી રાજ વ્યવસ્થાને જાણે.
- (૩) રાષ્ટ્રીય વિશ્વાસમાં પંચાયતી રાજના રોલ જાણે.
- (૪) સમાજ વ્યવસ્થામાં પંચાયતી રાજ વ્યવસ્થાને જાણે.

અભ્યાસક્રમ

- એકમ :- ૧** પંચાયતી રાજ એટલે શું તેનો અર્થ તથા તેની જરૂરીયાત અને પંચાયતી રાજ વ્યવસ્થા અર્થ તેની ઉપયોગીતા તથા પ્રાચીન પંચાયતી રાજ વ્યવસ્થાનો પરિચય. ૨૦%
- એકમ :- ૨** પંચાયતી રાજ વ્યવસ્થાનું મહત્વ તથા તેના હેતુઓ અને ઉદ્દેશો. અર્વાચીન સમયના સંદર્ભમાં. ૨૦%
- એકમ :- ૩** રાષ્ટ્ર અને રાષ્ટ્રીયતા એટલે શું તેનું મહત્વ તથા રાષ્ટ્રીય વિકાસના સંદર્ભ પંચાયતી રાજ વ્યવસ્થા અને તેની નબળાઈઓ. ૨૦%
- એકમ :- ૪** પંચાયતી રાજ વ્યવસ્થાના સંદર્ભે પંચવર્ષીય યોજનાનું મહત્વ તેની ઉપયોગીતા, હેતુઓ અને સિધ્ધીઓ. ૨૦%
- એકમ :- ૫** સમાજ અને સમાજ વ્યવસ્થાનો અર્થ ઉપયોગીતા અને સમાજ વ્યવસ્થાની ભૂમિકા. ૨૦%

પ્રેક્ટીકલ :-

૧. ગ્રામ પંચાયતમાં સરપંચની મૂલાકાત.
૨. તલાટી ને ગ્રામ સેવકની મૂલાકાત.
૩. સહકારી એકમની મૂલાકાત.
૪. યુવક મંડળ અથવા મહિલા મંડળની મૂલાકાત.

સદર્ભ ગ્રંથો:-

૧. ભારતમાં પંચાયતીરાજ - લે. બી.સી.શાહ
૨. પંચાયતી રાજ - સામાયીક
૩. ગ્રામીણ સમાજ શાસ્ત્ર - લે. એમ.એમ.ભવાની
૪. ભારતમે ગ્રામીણ વિકાસ - લે. પંત ડી.સી.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	CORE-13	16070201050800	Economics	3+0	30	70	-	2.5 Hrs.

Title : MARCO ECONOMICS -1

Objective :

- 1 To Get Introduction About The Different Concept Of National Income.
- 2 To Know About The Classical And Keynesian Theory Of Employment.
- 3 To Understand The Principles Of Interest Rate.
- 4 To Evaluate The Different Concept With The Present Economic Situation Of The Country.

Unit -1. Meaning And Scope Of Macro Economics. Definition And Concept Of National Income, Measurement Of National Income. 15%

Unit -2. Aggregate Demand- Meaning Factors Of Determination Of Agg. Demand. 15%

Unit -3. Consumption Function- Meaning Of Consumption. Function, Average & Marginal Propensity To Consume, Average & Marginal Propensity To Save, Determinants Of Consumption Function. Theory Of Multiplier. 30%

Unit -4. Classical And Keynesian Theory Of Employment. 20%

Unit -5. Theory Of Rate Of Interest- Classical And Keynesian Theory Of Rate Of Interest 20%

Reading List :

- 1 Ackley G. - Macro Economic Theory And Policy
- 2 Heydrick B.J. And F.V. Ploeg - Foundation Of Modern Macro Economics.
- 3 Bhatia H.L. - Macro Economics.
- 4 Branson W.A. - Macro Economic Theory And Policy.
- 5 Hall R.E. And J.B. Taylor - Macro Economics.
- 6 Romer D.L. - Advance Macro Economics.
- 7 Jha R. - Contemporary Macro Economic Theory And Policy.
- 8 Gupta R.D. - Keynes And Post-Keynes Economics
- 9 J.M. Keynes - The General Theory Of Employment, Interest & Money
- 10 Dudley Dillard - The Economics Of J.M. Keynes.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	CORE-13	16070201050900	Hindi	3+0	30	70	-	2.5 Hrs.

Title: Hindi

- हेतु :-
- १ छात्र साहित्य शास्त्र से परिचित हो ।
  - २ छात्र दृश्य विद्या से परिचित हो।
  - ३ छात्र भाषाज्ञान और साहित्य सिद्धांतों से परिचित हो ।

इकाई :-

१ काव्य लक्षण और काव्यहेतु	२०%
२ काव्य प्रयोजन और काव्यप्रकार	२०%
३ साहित्य और समाज	२०%
४ नाटक का क्रमिक विकास एवम् नाटक के तत्व	२०%
५ समग्रलक्ष्मी मूल्यांकन	२०%

- पाठ्य विषय :-
- १ भारतीय साहित्य सिद्धांत
    - काव्य लक्षण, काव्य हेतु, काव्य प्रयोजन, काव्य के प्रकार
  - २ साहित्य सिद्धांत
    - साहित्य की परिभाषा, साहित्य और समाज, साहित्यकारका दायित्व
    - नाटक का क्रमिक विकास, नाटक के तत्व, नाटक और एकांकी में अंतर, नाटक के भेद

- संदर्भ ग्रंथ :-
- १ काव्य के रूप - डॉ. गुलाबराय
  - २ साहित्य विवेचन - प्रेमचन्द्र सुमन और मल्लिका
  - ३ समीक्षा सिद्धांत - डॉ. गोविंद त्रिगुणायत
  - ४ भारतीय काव्यशास्त्र के सिद्धांत - डॉ. कृष्णादेव शास्त्री
  - ५ पाश्चात्य काव्यशास्त्र के सिद्धांत - डॉ. कृष्णदेव शर्मा
  - ६ आधुनिक हिन्दी आलोचना : संदर्भ एवं दृष्टि - रामचंद्र तिवारी

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	CORE-13	16070201051000	English	3+0	30	70	-	2.5 Hrs.

Title: - Core Course in English

Objectives:

1. To introduce the students to the broad subject area and to acquire knowledge of a particular area.
2. To acquire the knowledge about the age of the writer.
3. To learn and understand the different literary forms and characteristics of it.
4. To cultivate a literary sense to explore the authentic pleasure from such literary form.

Form: Novel

TEXT- The Old Man and The Sea- Ernest Hemingway, New Delhi, Penguin Books, 1992.

Unit-1 Characteristics of the age of the writer 20%

Unit-2 Study about the life, works and contribution of the writer to English Literature 20%

Unit-3 Critical appreciation of the novel 20%

Unit-4 Study of essay type questions, short-questions, short-notes 20%

Unit-5 Study of reference to the context, one mark question-answer etc. 20%

Recommended reading:

1. The Old Man and The Sea- Earnest Hemingway, New Delhi, Penguin Books, 1992.
2. Literary History of English Literature- A.C. Bradley

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/Elective/Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	CORE-13	16070201051100	Gujarati	3+0	30	70	-	2.5 Hrs.

Title :- ગુજરાતી ભાષાનો ઇતિહાસ અને સ્વરૂપ - ૧

હેતુઓ:-

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ ગુજરાતી ભાષાના ઇતિહાસ વિશે જાણે.
- (૨) વિદ્યાર્થીઓ ગુજરાતી ભાષાના સ્વરૂપથી પરિચિત થાય.
- (૩) વિદ્યાર્થીઓ માનવ જીવનમાં ભાષાનું મહત્વ સમજે.
- (૪) વિદ્યાર્થીઓ માન્ય ભાષા અને બોલી વચ્ચેનો તફાવત જાણે.

અભ્યાસક્રમ

- એકમ :- ૧** માનવ સમાજમાં ભાષાનું સ્થાન, ભાષાનો વિવિધ ઉપયોગો, ભાષાનીની વ્યાખ્યા - ધ્વનિતંત્ર, રૂપતંત્ર, વાક્યતંત્ર, શબ્દભંડોળ - સામાન્ય પરિચય. ૨૨%
- એકમ :- ૨** ભાષા અને બોલી વચ્ચેનો ભેદ, ગુજરાતી બોલીઓ, સૌરાષ્ટ્રી, પટણી, ચરોતરી, સુરતી લાક્ષણિકતાઓ. ૨૩ %
- એકમ :- ૩** માન્ય ગુજરાતી ધ્વનિ ઘટકો: સ્વરો, સ્પર્શ વ્યંજનો, સંઘર્ષો, પશ્ચિવકો, પ્રકંપીઓ, અનુનાસિકો, અર્ધસ્વરો (નોંધ: અધ્યાપકો ભૂમિકારૂપે, ઉચ્ચારણ પ્રક્રિયા અને ધ્વનિના વિવિધ પ્રકારોની સમજૂતિ આપશે પરંતુ વિદ્યાર્થીઓ પાસે ગુજરાતીના ધ્વનિઘટકોના વર્ગકરણ અને ભેદક ધર્મોના વર્ણનની જ અપેક્ષા છે) - દ્વિરુક્ત અને રવાનુકારી શબ્દો ૨૫ %
- એકમ :- ૪** ભારતીય - યુરોપી ભાષાકુળની એક શાળા લેખ ભારતીય આર્યભાષાની એક શાળા લેખ ભારતીય આર્યભાષાનો એક ભાગ, એના વિકાસના ત્રણ તબક્કાઓના નિર્દેશ પરિચય (નોંધ: વિવિધ તબક્કાના ભાષાકીય લક્ષણોની જાણકારી અપેક્ષિત નથી). ૧૫ %
- એકમ :- ૫** ગુજરાતી ભાષાનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ - એની ત્રણ ભૂમિકાના મહત્વના ભાષાકીય લક્ષણોના પરિચય સાથે ૫ %

સદર્ભ ગ્રંથો સૂચિ :-

૧. ભાષા પરિચય અને ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ	- પુનિ.ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ - અમદાવાદ
૨. ગુજરાતી ભાષાના દ્વિરુક્ત પ્રયોગો	- ડૉ. પ્રભાશંકર તેરૈયા
૩. ગુજરાતી નામિક સમાસો	- ડૉ. જે.સી. દવે
૪. ગુજરાતી ભાષાના અંત્રસાધક પ્રત્યયો	- ઊર્મિ ઘનશ્યામ દેસાઈ
૫. ભાષાનો વૈજ્ઞાનિક અભ્યાસ	- ડૉ. યોગેન્દ્ર વ્યાસ
૬. ધ્વનિ સ્વરૂપની વિભાવના અને વિકાસ	- ડૉ. ભારતી મોદી
૭. રૂપશાસ્ત્ર એક પરિચય	- ઊર્મિ દેસાઈ

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	CORE-14	16070301051200	Agronomy	2+1	30	50	20	2 Hrs.

Title: Manures

Objectives:-

1. Student will become aware with Deferent organic Materials.
2. Student gets knowledge of Preparation of Farm yard manures and Compost
3. To know About the Bio fertilizer and its uses.

Theory:

Unit-1 Essential Elements for plants.	20%
- Meaning	
- Criteria of Essential Elements.	
- Classification of Essential Elements.	
Unit-2 Manures.	20%
- Definition & Meaning.	
- Types of Manures.	
Unit-3 Bulky organic Manures.	20%
- Farm yard manures. (chhaniyu khatar)	
- Compost.	
- Green Manuring.	
Unit-4 Concentrated organic Manures.	20%
- Edible cakes.	
Groundnut cakes	
Seasamum cakes.	
- Nonedible cakes.	
Caster cakes.	
Neem cakes.	
Karanj cakes.	
Fish, blood & bone manures.	
Unit-5 Bio fertilizer.	20%
- Definition & Meaning.	
- Types of Bio fertilizer.	
- Method to use of Bio Fertilizer.	
- Advantages of Bio fertilizer.	

Practicals

1. Study of manures and its classification
2. Study of different method of compost
3. Study of method of preparation of farm yard manures
4. Study of green manuring
5. Study of biofertilizers

References:-

1. Manures and fertilizer. By – K .S yawalkar, J. P Agrawal, S. Bokade.
2. Soil Fertility and Fertilizer. By S. Tisdal, W. Melson.
3. Soil Fertility Theory And Practices. By J. S Kanwar.
4. Jamin vignan Ane Vyavastha. By Babubhai avarani.
5. Jamin vyavastha ane pak utpadan. By Dr. A. S. Patel, Dr. R.S. joshi.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	CORE-14	16070301051300	Animal Husbandry	3+0	30	70	-	2.5 Hrs.

Title: - Animal nutrition- 1

Objective:

- (1) To understand fodder situation and production in India, and their availability.
- (2) To know different fodder crops and their cultivation methods and conservation.
- (3) To understand the utility and present situation of pasture land; and how to improve pastures.
- (4) To know processing of inferior roughages and nontraditional cattle feeds.
- (5)

Theory:

Unit-1 History of Animal Nutrition Terminology of Animal Nutrition	20%
Unit-2 Types of Concentrates: energy rich and protein rich. Balanced ration: Importance and advantages.	25%
Unit-3 Methods of computing balanced ration. Qualities of ideal rationing and principles of rationing for animals	20%
Unit-4 Processing of inferior quality roughages: Grinding, Chafing, Soaking in water, alkali treatment and urea treatment, Detail of urea treatment Nontraditional cattle feed and feed uses during draught.	20%
Unit-5 Harmful Substances in animal feeds and there preventive measures	15%

Reference Books:-

1. A text book of animal husbandry - G.C.Banerjee
2. A hand book of animal husbandry - I.C.A.R.
3. Animal genetics and breeding - BAIF
4. The artificial insemination of farm animals - E.J. Perry
5. Animal management: introduction animal science - James J. Kiser
6. Domestic animal - Harbans Singh
7. Dairying in India :a review - D.N. Kharady

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	CORE-14	16070301051400	Horticulture & Forestry	2+1	30	50	20	2 Hrs.

Title: Manures

Objectives:-

- 1.Student will become aware with Deferent organic Materials.
- 2.Student gets knowledge of Preparation of Farm yard manures and Compost
- 3.To know About the Bio fertilizer and its uses.

Theory:

Unit -1 Essential Elements for plants. 20%

- Meaning
- Criteria of Essential Elements.
- Classification of Essential Elements.

Unit – 2 Manures. 20%

- Definition & Meaning.
- Types of Manures.

Unit -3 Bulky organic Manures. 20%

- Farm yard manures. (chhaniyu khatar)
- Compost.
- Green Manuring.

Unit -4 Concentrated organic Manures. 20%

- Edible cakes.
  - o Groundnut cakes
  - o Sesamum cakes.
- Nonedible cakes.
  - o Caster cakes.
  - o Neem cakes.
  - o Karanj cakes.
  - o Fish, blood & bone manures.

Unit -5 Bio fertilizer. 20%

- Definition & Meaning.
- Types of Bio fertilizer.
- Method to use of Bio Fertilizer.
- Advantages of Bio fertilizer.

Practicals

1. Study of manures and its classification
2. Study of different method of compost
3. Study of method of preparation of farm yard manures
4. Study of green manuring
5. Study of biofertilizers

References:-

1. Manures and fertilizer.	By – K .S yawalkar, J. P Agrawal, S. Bokade.
2. Soil Fertility and Fertilizer.	By S. Tisdal, W. Melson.
3. Soil Fertility Theory And Practices.	By J. S Kanwar.
4. Jamin vignan Ane Vyavastha.	By Babubhai avarani.
5. Jamin vyavastha ane pak utpadan.	By Dr. A. S. Patel, Dr. R.S. joshi.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	CORE-14	16070301051500	Rural Extension	3+0	30	70	-	2.5 Hrs.

Title:- Rural Extension

હેતુઓ:-

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ દ્રશ્ય - શ્રાવ્ય સાધનોનું મહત્વ સમજે.
- (૨) વિદ્યાર્થીઓ દ્રશ્ય - શ્રાવ્ય સાધનોનું વર્ગીકરણ કરતા શીખે.
- (૩) વિદ્યાર્થીઓ અપ્રકૃષ્ટ સાધનોથી પરિચિત બને.

અભ્યાસક્રમ

એકમ :- ૧	દ્રશ્ય - શ્રાવ્ય સાધનો.	૨૦%
૧.	વ્યાખ્યા, દ્રશ્ય - શ્રાવ્ય સાધનોનું વ્યવહારિક અને મનોવૈજ્ઞાનિક મહત્વ, ફાયદાઓ.	
૨.	ઓછી કિંમતના દ્રશ્ય શ્રાવ્ય સાધનો.	
૩.	જુદી - જુદી જ્ઞાનેન્દ્રિયોની અસરકરતા.	
એકમ :- ૨	દ્રશ્ય - શ્રાવ્ય સાધનોની પસંદગી.	૨૦%
૧.	દ્રશ્ય - શ્રાવ્ય સાધનોની પસંદગી માટે ધ્યાનામાં લેવાતી બાબતો.	
૨.	દ્રશ્ય શ્રાવ્ય સાધનોની પસંદગી માટે માર્ગદર્શન.	
૩.	જુદી - જુદી જ્ઞાનેન્દ્રિયોની અસરકરતા.	
એકમ :- ૩	દ્રશ્ય - શ્રાવ્ય સાધનોનું વર્ગીકરણ.	૧૦%
૧.	દ્રશ્ય - સાધનો.	
૨.	શ્રાવ્ય - સાધનો.	
૩.	દ્રશ્ય - શ્રાવ્ય સાધનો.	
એકમ :- ૪	અપ્રકૃષ્ટ સાધનો:-	૩૦%
૧.	ચોકથી લખવાનું પાટિયું.	
૨.	પ્રદર્શન પાટિયું (બુલેટિન બોર્ડ)	
૩.	સાદા ચિત્રો અને આકૃતિ.	
૪.	ભીત ચિત્રો (પોસ્ટર)	
૫.	ચિત્રો.	
૬.	પ્રસંગપત્તા (ફ્લેશકાર્ડ)	
૭.	કઠપુતળી.	
એકમ :- ૫	સાદા ચિત્રો અને આકૃતિઓ.	૨૦%
	ચિત્રોના પ્રકાર, ચિત્રદર્શન, વિસ્તરણમાં ચિત્રોનો ઉપયોગ જુથ શિક્ષણ માટે ચિત્રની પસંદગી, ચિત્રોનો અસરકારક ઉપયોગ, આકૃતિનો ઉપયોગ.	

સદર્ભ ગ્રંથો:-

૧. કૃષિ વિસ્તરણ શિક્ષણ - ઈશ્વરભાઈ પટેલ
૨. સામુદાયિક વિકાસ અને કૃષિ વિસ્તરણ - બાબુભાઈ અવરાણી.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	CORE-14	16070301051600	Economics	3+0	30	70	-	2.5 Hrs.

Title: - Agriculture Economics-1

Objective:

- 1 To familiarize student with policy issue that are relevant to indian agri. economics and enable them to analyze the issues.
- 2 To know about green revolution and its limitations
- 3 To understand the tax model of agri.

Unit :1 **20%**

Meaning And Characteristics Of Agri. Economics, Comparison Between Agriculture & Industrial Sector. Role Of Agri. In Economic Development.

Unit :2 **20%**

The Problems Of Agricultural Inefficiency- Present Situation, Causes, Consequence, Remedial Measures.

Unit :3 **20%**

Meaning Of Economic Holding, Advantage And Disadvantage Of Small Farm, Factors Responsible, Remedial Measures.

Unit : 4 **20%**

Meaning And Stage Of Green Revolution, Effects, Stagnation And Future Prospects Of Green Revolution.

Unit: 5 **20%**

Importance Of Agriculture Taxation For Developing Economy. The Case Of Agricultural Income Taxation. Agriculture Holding Tax (Aht).

Reference :

- 1 A.N. Agarwal/Kundanlal - Agriculture Problems In India, Vikas Publishing House.
- 2 Bilgrami Sar - An Introduction To Agri. Economics Himalayas Publication House Mumbai.
- 3 Rudder Datt & K.P.M. Sudharams - Indian Economy - S Chand & Co. New Delhi.
- 4 P.C. Bansil - Economic Problems Of Indian Agri. C.B.S. Publ. Delhi.
- 5 Sadhu & Singh - Agricultural Problems In India, Himalaya Pub. House New Delhi.
- 6 Dr. Bhaskar Joshi - Bharatnu Krushiketra-Vikas And Padkaro- Uni. Grantha Ni. Board.
- 7 Govt. Of India - Economics Survey - New Delhi.
- 8 Joshi M.R. - Green Revolution And Its Impact, APH Publishing Corpo. New Delhi.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/Elective/Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	CORE-14	16070301051700	Hindi	3+0	30	70	-	2.5 Hrs.

Title: भारतीय साहित्य सिद्धांत और आलोचना

- हेतु :-
- १ छात्र साहित्य शास्त्र से परिचित हो ।
  - २ छात्र विभिन्न गद्य विद्या से परिचित हो।
  - ३ छात्र प्रमुख आलोचकों से परिचित हो ।

इकाई :-

१ उपन्यास परिभाषा, तत्व, उपन्यास और कहानी में अंतर	२०%
२ कहानी परिभाषा, तत्व, प्राचीन-आधुनिक कहानी	२०%
३ निबंध - प्रकार क्रमिक विकास, रिपोर्टाज एवं यात्रा साहित्य	२०%
४ प्रमुख हिन्दी आलोचक	२०%
५ समग्रलक्षी मूल्यांकन	२०%

- पाठ्य विषय :-
- १ साहित्य सिद्धांत
    - उपन्यास - परिभाषा, तत्व, उपन्यास और कहानी में अंतर
    - कहानी - परिभाषा, तत्व, प्राचीन-आधुनिक कहानी में अंतर
    - निबंध - परिभाषा, तत्व, प्रकार, रिपोर्टाज एवं यात्रा साहित्य
  - २ प्रमुख हिन्दी आलोचक
    - आ. रामचंद्र शुक्ल, आ. हजारी प्रसाद द्विवेदी
    - डॉ. नंददुलार वाजपेयो, डॉ. राम विलास शर्मा

- संदर्भ ग्रंथ :-
- १ काव्य के रूप - डॉ. गुलाबराय
  - २ साहित्य विवेचन - प्रेमचन्द्र सुमन और मल्लिका
  - ३ समीक्षा सिद्धांत - डॉ. गोविंद त्रिगुणायत
  - ४ भारतीय काव्यशास्त्र के सिद्धांत - डॉ. कृष्णादेव शास्त्री
  - ५ पाश्चात्य काव्यशास्त्र के सिद्धांत - डॉ. कृष्णादेव शर्मा
  - ६ आधुनिक हिन्दी आलोचना : संदर्भ एवं दृष्टि - रामचंद्र तिवारी

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	CORE-14	16070301051800	English	3+0	30	70	-	2.5 Hrs.

Title: - Core Course in English

Objectives:

1. To introduce the students to the broad subject area and to acquire knowledge of a particular area.
2. To acquire the knowledge about the age of the writer.
3. To learn and understand the different literary forms and characteristics of it.
4. To cultivate a literary sense to explore the authentic pleasure from such literary form.

TEXT- MURDER IN THE CATHEDRAL- T.S. Eliot, London, Faber & Faber,1988.

Unit-1 Characteristics of the age of the writer 20%

Unit-2 Study about the life, works and contribution of the writer to English Literature 20%

Unit-3 Critical appreciation of the novel 20%

Unit-4 Study of essay type questions, short-questions, short-notes 20%

Unit-5 Study of reference to the context, one mark question-answer etc. 20%

Recommended reading:

1. MURDER IN THE CATHEDRAL- T.S. Eliot, London, Faber & Faber,1988.
2. Literary History of English Literature- A.C. Bradley

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-14	16070301051900	Gujrati	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title :- સાહિત્યના સિધ્ધાંતો - ૧

હેતુઓ:-

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ ગુજરાતી ભાષાના સિધ્ધાંતો વિશે જાણે.
- (૨) વિદ્યાર્થીઓ શબ્દની જુદી - જુદી શક્તિઓનો પરિચય મેળવે.
- (૩) વિદ્યાર્થીઓ કાવ્યમાં અલંકારના સ્થાન વિશે સમજ કેળવે.
- (૪) વિદ્યાર્થીઓ ' છંદ 'નું સ્વરૂપ અને કાવ્યમાં તેના મહત્વ વિશે સમજે.

અભ્યાસક્રમ

એકમ :- ૧	સાહિત્યનું સ્વરૂપ	૩૫%
	૧. કલા તરીકે સાહિત્યની વિશિષ્ટતાઓ.	
	૨. સાહિત્યની વ્યાખ્યા: ભારત અને પાશ્ચત્ય પરંપરા.	
	૩. શબ્દ શક્તિ: અભિધા, લક્ષણા, વ્યંજનાનો સામાન્ય પરિચય.	
	૪. લક્ષણાના પ્રકારો.	
એકમ :- ૨	અલંકારનું સ્વરૂપ અને કાવ્યમાં તેનું સ્થાન	૨૫%
	૧. છંદનું સ્વરૂપ અને કાવ્યમાં તેનું સ્થાન.	
	૨. અંત:તત્વ અને આકૃતિ.	
એકમ :- ૩	સામાન્ય સમજ અને અંક્ષિપ્ત નોંધ	૧૦ %
	ગુણ, રીતિ, ધ્વનિ, વક્રોક્તિ, ઔચિત્ય, ભાવ (સ્થાય અને સંચારી અનુભવ, સાત્વિકભાવ)	
એકમ :- ૪	લ્પના અને તરંગ, પ્રતીક, પુરાકલ્પન, કલ્પન શૈલી	૧૦ %
એકમ :- ૫	સાહિત્યનું સર્જન અને પ્રયોજન	૨૦%
	૧. કાવ્યહેતુ - (શક્તિ, નિપુર્ણતા, અભ્યાસ)	
	૨. સાહિત્યના પ્રયોજનો (આનંદ, ઉપદેશ)	

सदरुन ग्रंथु सुचु :-

१. कलु ततु वलर	- आनंदशंकर धृव
२.सललतु वलवलननल सलधुंतु - अडर कुडुडु	- अनुं नगुनदलस डलरुड
३.डुलरतुड कलु सलधुंत	- ऑत कुठलरु
ॡ.डुडुतु - अरलसुतुलनल कलुवलरुडल	- ऑत कुठलरु
ड. अडुनवनु रस वलर	- नगुनदलस डलरुड
ड. वलवुननल आडुडुवल	- रडुडलल ऑशु
ड. वलवुननल डुरकुडल	- रडुडलल ऑशु

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-15	16070401052000	Agronomy	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: - Crop Pest and Diseases-1

Objectives:-

1. To study the pest and disease damaged to field crops
2. To identify and to know control measures of different pest and diseases of the field crops
3. To know the nature of damage of insect and symptoms of diseases.

Theory:

Unit - 1 Definition and types of insect-pest and classification of insect. 10%

Unit -2 Detailed marks of identification, host range, nature of damage of important field crops like; 20%

- 1.1 Cotton
- 1.2 Groundnut
- 1.3 Sesamum
- 1.4 Bajara(Pearlmillet)
- 1.5 Tobacco

Unit -3 Detailed integrated insect management of important field crops like; 30%

- 1.1 Cotton
- 1.2 Groundnut
- 1.3 Sesamum
- 1.4 Bajara(Pearlmillet)
- 1.5 Tobacco

Unit -4 Occurrence, economic importance, symptoms, favorable weather conditions of diseases of important field crop like: 20%

- 1.1 Cotton
- 1.2 Groundnut
- 1.3 Sesamum
- 1.4 Bajara(Pearlmillet)
- 1.5 Tobacco

Unit -5 Detailed control measures of important field crop like: 20%

- 1.1 Cotton
- 1.2 Groundnut
- 1.3 Sesamum
- 1.4 Bajara(Pearlmillet)
- 1.5 Tobacco

Practical:

Field visit to study different insect damage and disease symptoms of above mentioned crops and dry preservation of insect damage parts of plant and damaged parts of plants by diseases.

References:

1. Principles and procedures of plant protection (Third edition) S.B.Chattopadhyay
2. Biology of insect S.C.Saxena
3. General Entomology (Third edition) M.S. Mani
4. Sampurna pak sarakshan (Part-1) Babubhai Avarani
5. Sampurna pak sarakshan (Part-2) Babubhai Avarani
6. Introduction to Principles of Plant Pathology R.S.Singh
7. Diseases of crop plants in India G. Rangaswami
8. Plant Diseases (Sixth edition) R.S.Singh

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-15	16070401052100	Animal Husbandry	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: - Poultry Industry

Objective:

- (1) To study poultry industry, its development and present scenario.
- (2) To know important poultry breeds and their characters.
- (3) To understand digestion and reproduction of a bird and its importance in production.
- (4) To study structure and nutritive value of an egg.
- (5) To know about duck and quill rearing.

Theory:

- Unit: 1** Meaning of poultry, Present status of poultry industry in India 20%
Poultry Breeds and Classification of poultry breeds of world: their characters & production.
- Unit: 2** Ducks, Goose, Turkey and Quills farming 25%
Importance, Breeds and their rearing
- Unit: 3** Digestion and Reproduction in poultry 20%
Study of systems and their importance
- Unit: 4** Principles of poultry feeds 20%
Types of different ration for different age groups
- Unit: 5** Preservation of Eggs 15%
Different method of preservation and their merits-demerits, vegetarian eggs

Practical: -

Note: - Each Practical carries Equal Weight.

1. To study External part of poultry and their importance to identify breeds
2. To Observe digestive organs of poultry.
3. To Observe Reproductive organs of poultry.
4. To study different rations for different age groups of birds
5. To study different preservation methods for eggs

Reference Books:-

1. A text book of animal husbandry - G.C.Banerjee
2. A hand book of animal husbandry - I.C.A.R.
3. Poultry Vigyan: N T Maheta and Ghasura – University Granth Nirman Board
4. Animal management: introduction animal science - James J. Kiser
5. Domestic animal - Harbans Singh
6. Poultry nutrition - w. Bolton - Bulletin S.S. Bhatia I.D.D.(Hons)

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-15	16070401052200	Horticulture & Forestry	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: - Olericulture - 1

Objectives:-

1. Student get fundamental knowledge of vegetable cultivation practices
2. Student get practical knowledge of vegetable cultivation practices so useful in progressive farming.
3. Create self - employment source.

Theory

100%

Unit:1. Introduction.

20 %

1.1 Definition – olericulture

1.2 Importance and Future scope of vegetable- a) Production, b) Demand, c) Nutritive Value, d) Economical.

1.3. Classification of Vegetable- a) Seasonal Classification.b) Classification on the base of Part – to be used.

Unit:2. Cultivation Practices of Ginger & Turmeric

10%

(English name, Botanical name, Importance, Climate, Soil ,Variety ,Land Preparation, Sowing Method, Sowing Period, Sowing Distance, Fertilizer, After care, Picking, Production

Unit: 3. Cultivation Practices of Fruit Vegetable

30%

(English name, Botanical name, Importance, Climate, Soil ,Variety ,Land Preparation, Sowing Method, Sowing Period, Sowing Distance, Fertilizer ,After care ,Picking ,Production

3.1. Okra

3,2. Brinjal

3.3. Tomato

3.4.Chilies

Unit: 4. Cultivation Practices of Root crops

20%

(English name, Botanical name, Importance, Climate, Soil ,Variety ,Land Preparation, Sowing Method, Sowing Period, Sowing Distance, Fertilizer ,After care ,Picking ,Production

4.1 Beet root

4.2 Carrot

4.3Reddish

Unit: 5. Introductory Information about Cultivation of Cucurbitaceae

20%

5.1 Bottle Gourd.

5.2 Ridge Gourd.

5.3 Sponge Guard

5.4 Smooth gourd

5.5 Bitter gourd

Practical

1. Visit to a farm and aware with cultivation practices, its problems.
2. Study a variety of vegetables mention in a theory
3. Learn seedling raising practices like tomato, etc.
4. Visit to a vegetable market and aware with price
5. Study news paper and aware with price variation in vegetable mention theory.

Reference:-

- (1) “ Shakhaji vigyan ” (Gujrati edition) – Babubhai Avarani.
- (2) “ Shakhaji pako ni kheti ” (Gujrati edition dec. -2013)
pub.: Directore of extension education, J. A.U., – Junagadh.
- (3) “ Shakhaji ” (Gujrati edition may-2009)
pub.: Directore of extension education, A. A. U., – Anand.
- (4) Vegetable crope in india. –Bose T.K. & Som M.G.
- (5) Vegetable - B.Chadhury

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-15	16070401052300	Rural Extension	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title:- Rural Sociology - 1

હેતુઓ:-

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ ગ્રામીણ સમાજથી પરિચિત બને.
- (૨) વિદ્યાર્થીઓ ગ્રામીણ સમાજની જ્ઞાતિઓથી માહિતગાર બને.
- (૩) વિદ્યાર્થીઓ ગ્રામીણ કુટુંબોના પ્રકારોથી પરિચિત બને.
- (૪) વિદ્યાર્થીઓ ગ્રામીણ સમાજમાં સ્ત્રિઓની ભુમિકા જાણે.
- (૫) વિદ્યાર્થીઓ ગ્રામ અને શહેરી સમાજ વચ્ચે ભેદ જાણે.

અભ્યાસક્રમ

એકમ :- ૧	ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્ર : અર્થ અને વ્યાખ્યા, સ્વરૂપ, કાર્યક્ષેત્ર, હેતુઓ, મહત્વ, ખાસિયતો (લક્ષણો.)	૨૦%
એકમ :- ૨	ગ્રામીણ સમાજમાં જ્ઞાતિ : અર્થ, લક્ષણો	૧૦%
એકમ :- ૩	ગ્રામીણ સમાજમાં કુટુંબો.: લાક્ષણિકતાઓ, સ્વરૂપ, ગ્રામીણ કુટુંબના કાર્યો.	૧૦%
એકમ :- ૪	ગ્રામીણ સમાજમાં સ્ત્રીઓ : સ્ત્રીઓ અને કુટુંબ, સ્ત્રી અને જ્ઞાતિ, સ્ત્રી ને વ્યવસાય, સ્ત્રી અને વિકાસ. ગ્રામીણ સમાજમાં વ્યવસાય : ખેતી, ખેતમજૂરી, પશુપાલન અને ડેરી ઉદ્યોગ, કુટિર ઉદ્યોગ, વેપારવાણિજ્ય, નોકરી, જુટક મજૂરી, અન્ય.	૩૫%
એકમ :- ૫	ગ્રામીણ સમાજમાં કૃષિ આધારીત વર્ગો: સમૃદ્ધ ખેડૂત, મધ્યમ ખેડૂત, અર્ધમધ્યમ ખેડૂત, નાના ખેડૂત, સીમાંત ખેડૂત, અન્ય. ગ્રામીણ અને શહેરી સમાજ વચ્ચેનો તફાવત.	૨૫%

સદર્ભ ગ્રંથો:-

૧. ગ્રામીણ સમાજમાં સંયુક્ત અને વિભક્ત કુટુંબનો અભ્યાસ.
૨. ગ્રામીણ સમાજની જ્ઞાતિઓનો અભ્યાસ.
૩. ગ્રામીણ સમાજ અને શહેરી સમાજ વચ્ચેની સરખામણી.

સદર્ભ ગ્રંથો:-

૧. ગ્રામીણ અને નગર સમાજશાસ્ત્ર - પ્રો. એ.જી. શાહ , પ્રો. જે કે. દવે
૨. ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્ર - પ્રો. એ.જી. શાહ

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-15	16070401052400	Economics	3+0	30	70	-	2.5Hrs

Title : Co- Operative Law And Practice

Objective :

- 1 To Understand The Co-Op. Laws Of Gujarat State.
- 2 To Introduce About The Management System Of Co-Operative Societies.
- 3 To Understand The Role Of Co-Op. Register.

Unit -1. History Of The Co-Operative Law In India, Important Provisions Of “Gujarat State Co-Operative Societies Act-1961” 20%

Unit -2. Bye-Laws- Importance, Provisions, Amendment Process. Registration Of Co-Op. Society, Management Of Co-Op. Society. 20%

Unit -3. Types Rights And Functions Of Members And General Meeting. Rights And Duties Of Managing Committee, Duties Of Chairmen And Secretary. 25%

Unit -4. Comparison Between Co-Op. Share And Companies Share, Share Transfer, Distribution Of Profit. 15%

Unit -5. Co-Op. Registrar's Role In Co-Op. Development . Right And Deities Of Register. 20%

Reading List :

- 1 Bedi R.D. - Theory , History And Practice Of Co-Operation
- 2 Hongh E.M. - Co-Operative In India.
- 3 Havert Clavert - The Law And Principles Of Co-Operation.
- 4 Gujrat Co-Operative Societies Act -1961
- 5 D.J. Surrudge And Digby - Manual Of Co-Operative Law And Practice.
- 6 J.L.Raina - Co-Operative Movement In India.
- 7 B.K.Sinha - Co-Operatives In India.
- 8 ગુજરાત રાજ્ય સહકારી કાયદો. - શ્રી જગદિશચંદ્ર મુલાણી.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-15	16070401052500	Hindi	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: हिन्दी भाषा और लिपि

- हेतु :-
- १ छात्र हिन्दी व्याकरण से परिचित हो ।
  - २ छात्र हिन्दी भाषा के विभिन्न रूपों से परिचित हो ।
  - ३ छात्र हिन्दी शब्द समूह से परिचित हो ।

इकाई :-	१ भाषा की उत्पत्ति, विकास, भाषा परिवार	२०%
	२ भाषा के विभिन्न रूप	२०%
	३ हिन्दी की उपभाषा और बोलियाँ	२०%
	४ हिन्दी शब्द समूह और देवनागरी लिपि की विशेषताएँ	२०%
	५ हिन्दी भाषा का मानकीकरण और आधुनिकीकरण	२०%

- पाठ्य विषय :-
- हिन्दी भाषा का स्वरूप विकास
  - भाषा की उत्पत्ति, विकास और भाषा परिवार
  - हिन्दी भाषा के विभिन्न रूप
  - हिन्दी की उपभाषा और बोलियाँ
  - हिन्दी शब्दसमूह, तत्सम, तद्भव, अंग्रेजी, देशज, संकर
  - हिन्दी भाषा का मानकीकरण और आधुनिकरण
  - देवनागरी लिपि की विशेषताएँ

- संदर्भ ग्रंथ :-
- १ हिन्दी भाषा विज्ञान - डी. डी. शर्मा
  - २ हिन्दी भाषा संरचना के विविध आयाम - डॉ. श्रीवास्तव
  - ३ मानक हिन्दी : स्वरूप और संरचना - डॉ. रामप्रकाश
  - ४ हिन्दी भाषा का विकासात्मक अध्ययन - डॉ. द्वारिकाप्रसाद सक्सेना
  - ५ आधुनिक हिन्दी व्याकरण और संरचना - वासुदेवनंदन प्रसाद
  - ६ हिन्दी व्याकरण और संरचना - डॉ. घनश्याम अग्रवाल

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-15	16070401052600	English	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: Core Course in English – 15

Objectives:

1. To introduce the students to the broad subject area and to acquire knowledge of a particular area.
2. To acquire the knowledge about the age of the writer.
3. To learn and understand the different literary forms and characteristics of it.
4. To cultivate a literary sense to explore the authentic pleasure from such literary form.

TEXT- THE SECRET OF THE NAGAS- Amish Tripathi, Flipkart.com

Unit-1 Characteristics of the age of the writer 20%

Unit-2 Study about the life, works and contribution of the writer to Indo-Anglian Literature 20%

Unit-3 Critical appreciation of the novel 20%

Unit-4 Study of essay type questions, short-questions, short-notes 20%

Unit-5 Study of reference to the context, one mark question-answer etc. 20%

Recommended reading:

1. THE SECRET OF THE NAGAS- Amish Tripathi, Flipkart.com

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-15	16070401052700	Gujrati	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title :- સાહિત્ય સ્વરૂપનો અભ્યાસ

કૃતિ:- નર્મદા નિબંધો - સંપાદક - ડૉ. રમેશ શુક્લ

હેતુઓ:-

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ નિબંધ સાહિત્ય સ્વરૂપ વિશે જાણે.
- (૨) વિદ્યાર્થીઓ નિબંધોનો આસ્વાદ માણે.
- (૩) વિદ્યાર્થીઓમાં સમાજ જીવન, નીતિકતા, પ્રમાણિકતા જેવા ગુણો વિકસે.
- (૪) વિદ્યાર્થીઓ વાંચન લેખનનો શોખ કેળવે.

અભ્યાસક્રમ

એકમ :- ૧	નિબંધ સાહિત્ય સ્વરૂપનો ઉદ્ભવ વિકાસ	૧૫%
એકમ :- ૨	નર્મદાનું જીવન - કવન.	૧૦%
એકમ :- ૩	નર્મદાના નિબંધોના અઈલગ પ્રકારોની ચર્ચા.	૧૫%
એકમ :- ૪	કોઈ પણ બે નિબંધોનું સ્વતંત્ર મૂલ્યાંકન.	૨૦%
એકમ :- ૫	નર્મદાના બધાજ નિબંધોને ધ્યાનમાં રાખીને ચર્ચા કરવી.	૪૦%

સદર્ભ ગ્રંથો સૂચિ :-

૧. સાહિત્ય સ્વરૂપ - કુંજબિહારી મહેતા, પોપ્યુલર પ્રકાશન - સુરત
૨. ગુજરાતી સાહિત્ય પ્રકારો - પ્રા. ભરતકુમાર ઠાકર - નવદિપ પ્રકાશન અમદાવાદ
૩. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - દિલાવરસિંહ જાડેજા
૪. નર્મદ એક સમાલોચન - રમેશ શુક્લ
૫. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - રમણલાલ ચી. શાહ
૬. નર્મદ શતાબ્દી ગ્રંથ - અંબાલાલ બુ. જાની
૭. વિવેચનની પ્રક્રિયા - રમણલાલ જોશી

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-16	16070501052800	Agronomy	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: - Irrigation & Water Resources Management –I

Objective:

Design a course with objective of

- (1) Student aware with fundamental principles of Water Resource Management
- (2) Students get Knowledge of Water resource Management so useful in progressive Management.
- (3) To understand role of various agency in W. R. M.
- (4) To study of measuring rainfall.
- (5) To study watershed method and its application in rural development

Theory:

1. Scope and history of water recourse management 25%
  - 1.1 Scope of Water Resource Management
  - 1.2. History of watershed management
  - 1.3. Necessity of W.R.M.
  - 1.4. Aspect of water resource management.
  - 1.5. Information regarding source of water of India and world.
  - 1.6. Role of various agencies in W.R.M.

–Agriculturists	-Meteorologists	-Economist
-Geologists	-Industrialists	-NGOS
-Water quality.	–Scientist	- General Public
-Control (Authority)	-Biologists	-Social Workers.
-Mechanical Egg.	–Electrical egg.	-Politicians

2. Hydrology. 20%
  - 2.1 Define Hydrology –Discriptive hydrology-Hydrological cycle
  - 2.2 Concept of Precipitation.
  - 2.3 Form of Precipitation Precipitin occupancy & its types

- 3 Measurement of Rainfall 25%
  - 3.1 Necessity of measuring rain fall –Definitions of Terms related with rainfall
  - 3.2 Measurement of rainfall –rain gauges (1) Non recording -Symons types, Standard (a) Non –Recording Raingauge.(b) Recording rain gauge –Float type
  - 3.3 Method of average rainfall (a) Arithmetic average method (b) Thessen polygon method

- 4 Watershed Management 20%
- 4.1 Explain watershed concept
  - 4.2 Points kept in mind while selecting watershed site
  - 4.3 Definition of terms related with watershed
  - 4.4 Characteristic of watershed, size, shape, physiographic, slope, climate, Drainage land use, vegetation geology soil, hydrology, socio- economics
  - 4.5 Watershed management & peoples participation
  - 4.6 Role of co- operative society in watershed management.
5. Water harvesting: 10%
- 5.1 Necessity of water harvesting
  - 5.2 Method of rainwater harvesting.
    - (I) Check dams (ii) Nalla (iii) percolation tanks (iv)khet talavadi
    - (v)Roof harvesting (VI) Vegetation and plantation

Practical:

- 1. Study of symon's non-recording rainguage
- 2. Study of standard non-recording rainguage
- 3. Study of recording type rainguage
- 4. Study of evaporation pan
- 5. Study of arithmetic mean method of rain

Reference Book:-

- (1) "Kudarati Sampati : Vikas and vyavasthapan"
-Babubhai Avarani
- (2) Water Resources Management
Anil K. Popat
- (3) Water Harvesting & Soil Water Retention.
-Agrodor-13
- (4) Rain Water Harvesting.
- Arnold Racey

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-16	16070501052900	Animal Husbandry	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: - Sheep & Pig Rearing

Objective:

- (1) To understand present situation of sheep rearing and wool industry in India.
- (2) To study important breeds of Gujarat, India and World; and their production.
- (3) To study important aspects of breeding, feeding, sheering and care of sheep.
- (4) To familiarize with pig production business.

Theory:

100%

Unit: 1. Importance, merits and demerits of sheep rearing, wool industry in India and methods of

sheep rearing 20%
Classification of sheep breeds and breeds of India and Gujarat.

Unit: 2. Important foreign breeds of sheep 25%
Feeding and housing requirements of sheep

Unit: 3. Sheep breeding: breeding season, breeding methods, preparation before breeding season. 20%

Unit: 4. Care and management of pregnant ewes and round the year management 20%
Wool shearing and castration: methods, care, and proper.

Unit: 5. Pig production: possibilities in India, specialties and managerial aspects, important breeds of pig. 15%

Reference Books:-

1. A text book of animal husbandry - G.C.Banerjee
2. A hand book of animal husbandry - I.C.A.R.
3. Animal genetics and breeding - BAIF
4. The artificial insemination of farm animals - E.J. Perry
5. Animal management: introduction animal science - James J. Kiser
6. Domestic animal - Harbans Singh
7. Dairying in India a review - D.N. Kharady

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-16	16070501053000	Horticulture & Forestry	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: Forestry –I

Marks-100

Objectives:-

1. Student aware with basic knowledge of forest
2. Student gets knowledge of forest area in Gujarat.
3. Create self - employment source.

Theory

100%

Unit; 1. Forest

20%

- 1.1 Meaning, importance or advantages
- 1.2 Conservation of forest from :
  - 1.2.1. Fire
  - 1.2.2. Animal
  - 1.2.3. Human being
  - 1.2.4. Insect
  - 1.2.5. Parasite

Unit; 2. Forest of Gujarat:

20%

- 2.1. North Gujarat
- 2.2. Middle Gujarat
- 2.3. South Gujarat
- 2.4. Gir forest

Unit: 3. By product of forest:

20%

- 3.1. Ebony tree leaf
- 3.2. Resin
- 3.3. Bamboo
- 3.4. Lac
- 3.5. Honey (1. Introduction,,2. Importance,3. Honey bee rearing)

Unit: 4 Forest trees and its medicinal use:

30%

- 4.1. Satavari
- 4.2. Ardusi (*Adhatoda vasaca*)
- 4.3. Nagod
- 4.4. Brahmi (*Centella asiatica*)
- 4.5. Kaucha (*Mucuna pruita*)
- 4.6. Arjun (*Terminalia anjuna*)
- 4.7. Harde (*Terminalia chebula*)
- 4.8. Karanj (*Pongamia pinnata*)
- 4.9. Amla

- 4.10. Garmalo
- 4.11. Galo
- 4.12. Jethimadh
- 4.13. Mahudo
- 4.14. Neem

Unit: 5. Cultivation practices of medicinal plants

10%

- 5.1. Kuvar pathu (Aloevera)
- 5.2. Gugal (*Commiphora wightii*)
- 5.3. Ashawgandha (*Withania somnifera*)

Practical

- 1. Visit to a honey bee rearing center
- 2. Visit to a nursery having medicinal plant
- 3. Get information about plant part which is used for medicinal purpose
- 4. Visit to a nearest forest and study about forest plants.

Reference:-

- 1. Forests in india - Agrawal V.P (1985) - Pub: oxford & IBH publishing Co. pvt. Ltd, new delhi
- 2. Forestry in india - Dwivedi A. P (1980) - Pub: jugalkishor& co., dehradun
- 3. A textbook of silviculture - Dwivedi A.P (1980) - Pub IBD, Dehradun

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-16	16070501053100	Rural Extension	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title:- સમાજ નવનિર્માણ.

હેતુઓ:-

- (૧) સમાજના પાયાના તત્વોને સમજે.
- (૨) સમાજ નવનિર્માણ અને સમાજ નવરચના વચ્ચેનો સંબંધ સમજે.
- (૩) સમાજ અને સ્વૈચ્છીક સંસ્થા વચ્ચેનો સંબંધ સમજે.
- (૪) પ્રાચિન સમાજની વિકાસલક્ષી કામગીરીને સમજે.
- (૫) અર્વાચીન સમયની વિકાસલક્ષી કામગીરીને સમજે.

અભ્યાસક્રમ

- એકમ :- ૧** સમાજ એટલે શું તેનો અર્થ તથા સમગ્ર વિભાવના, તથા સમાજમાં નવનિર્માણ વિશે સમજૂતિ તેની વ્યાખ્યા, ખ્યાલ તથા તેનું મહત્વ.
- એકમ :- ૨** સમાજના પાયાના તત્વોનો ખ્યાલ, અર્થ તથા સમાજ નવરચનાના સંદર્ભ સમા પરિવર્તનની પ્રક્રિયાનો ખ્યાલ, સમજૂતિ
- એકમ :- ૩** ગ્રામીણ સમાજમાં કુટુંબો.:
લાક્ષણિકતાઓ, સ્વરૂપ, ગ્રામીણ કુટુંબના કાર્યો.
- એકમ :- ૪** ગ્રામીણ સમાજમાં સ્ત્રીઓ :
સ્ત્રીઓ અને કુટુંબ, સ્ત્રી અને જ્ઞાતિ, સ્ત્રી ને વ્યવસાય, સ્ત્રી અને વિકાસ.
ગ્રામીણ સમાજમાં વ્યવસાય :
ખેતી, ખેતમજૂરી, પશુપાલન અને ડેરી ઉદ્યોગ, કુટિર ઉદ્યોગ, વેપારવાણિજ્ય, નોકરી, જુટક મજૂરી, અન્ય.
- એકમ :- ૫** ગ્રામીણ સમાજમાં કૃષિ આધારીત વર્ગો:
સમૃદ્ધ ખેડૂત, મધ્યમ ખેડૂત, અર્ધમધ્યમ ખેડૂત, નાના ખેડૂત, સીમાંત ખેડૂત, અન્ય.
ગ્રામીણ અને શહેરી સમાજ વચ્ચેનો તફાવત.

સદર્ભ ગ્રંથો:-

૧. ગ્રામીણ સમાજમાં સંયુક્ત અને વિભક્ત કુટુંબનો અભ્યાસ.
૨. ગ્રામીણ સમાજની જ્ઞાતિઓનો અભ્યાસ.
૩. ગ્રામીણ સમાજ અને શહેરી સમાજ વચ્ચેની સરખામણી.

સદર્ભ ગ્રંથો:-

૧. ગ્રામીણ અને નગર સમાજશાસ્ત્ર - પ્રો. એ.જી. શાહ , પ્રો. જે કે. દવે
૨. ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્ર - પ્રો. એ.જી. શાહ

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-16	16070501053200	Economics	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title : International Economics-1

Objective :

- 1 To Understand The Concept Of International Trade.
- 2 To Know About The Principles Of International Trade.
- 3 To Understand The Concept Of Balance Of Trade.

Unit 1. Meaning And Importance Of International Trade, Difference Between Interregional And International Trade. Advantage And Disadvantage Of International Trade. 20%

Unit 2. Theories Of International Trade- Theory Of Absolute Cost Advantage, Comparative Cost Advantage And Opportunity Cost Theory. 20%

Unit 3. Balance Of Trade And Balance Of Payment-Meaning. Characteristics And Importance Of Balance Of Payment. 20%

Unit 4. Deficit Or Disequilibrium Of Balance Of Payment, Causes Of Disequilibrium, Measures To Correct Disequilibrium. 20%

Unit 5. Concept Of Term Of Trade, Factor Effecting Terms Of Trade. 20%

Reading List :

- 1 Kennan P.B. - The International Economics.
- 2 Kindle Berger C.P. - International Economics.
- 3 Krugman P.R. And M. Obslged - International Economics Theory And Policy.
- 4 Salvatore - International Economics.
- 5 Soderstem Bo - International Economics.
- 6 Greenway D - International Trade Policy.
- 7 Heller H.R. - International Monetary Economics.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-16	16070501053300	Hindi	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: हिन्दी भाषा छन्द-अलंकार और व्याकरण

- हेतु :-
- १ छात्र हिन्दी व्याकरण से परिचित हो ।
  - २ छात्र छन्द-अलंकारों से परिचित हो ।
  - ३ छात्र वाक्य, विरामचिह्न, उपसर्ग से परिचित हो ।

इकाई :-

१ हिन्दी के वर्ण और उनका वर्गीकरण स्वर-व्यजन	२०%
२ उपसर्ग, समास	२०%
३ वाक्य, विरामचिह्न, अव्यय	२०%
४ छन्द-अलंकार	२०%
५ समग्रलक्षी मूल्यांकन	२०%

- पाठ्य विषय :
- १ हिन्दी के वर्ण और उनका वर्गीकरण-स्वर और व्यजन
  - २ उपसर्ग, समास
  - ३ वाक्य, विरामचिह्न और अव्यय
  - ४ अलंकार, अनुप्रास, यमक, श्लेष, वक्रोक्ति, उपमा, रूपक, अनन्वय, संदेह, अतिशयोक्ति
  - ५ छन्द : दोहा, चोपाई, हरिगीतिका, शिखरिणी, सवैया, कुण्डलिया, मन्दाक्रान्ता

- संदर्भ ग्रंथ :-
- १ हिन्दी भाषा विज्ञान - डी. डी. शर्मा
  - २ हिन्दी भाषा : संरचना के विविध आयाम - डॉ. श्रीवास्तव
  - ३ हिन्दी भाषा का विकासात्मक अध्ययन - डॉ. द्वारिकाप्रसाद सक्सेना
  - ४ आधुनिक हिन्दी व्याकरण और संरचना - वासुदेवनन्दन प्रसाद
  - ५ हिन्दी व्याकरण और संरचना - डॉ. घनश्याम अग्रवाल

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-16	16070501053400	English	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: Title: Core Course in English

Objectives:

1. To introduce the students to the broad subject area and to acquire knowledge of a particular area.
2. To acquire the knowledge about the age of the writer.
3. To learn and understand the different literary forms and characteristics of it.
4. To cultivate a literary sense to explore the authentic pleasure from such literary form.

TEXT- THE WHITE TIGER- Arvind Adiga, Flipkart.com

Unit-1 Characteristics of the age of the writer 20%

Unit-2 Study about the life, works and contribution of the writer to Indo-Anglian Literature 20%

Unit-3 Critical appreciation of the novel 20%

Unit-4 Study of essay type questions, short-questions, short-notes 20%

Unit-5 Study of reference to the context, one mark question-answer etc. 20%

Recommended reading:

1. THE WHITE TIGER- Arvind Adiga, Flipkart.com

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-16	16070501053500	Gujarati	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title :- પ્રશિષ્ટકૃતિ.

મધ્યકાલીન:- રૂપસુંદરકથા (માધવકૃત) સંપા. હસુ યાક્ષિક

હેતુઓ:-

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ મધ્યકાલીન વાર્તા સ્વરૂપ વિશે જાણે.
- (૨) વિદ્યાર્થીઓ મધ્યકાલીન ભાષાની જાણકારી મેળવે.
- (૩) વિદ્યાર્થીઓમાં મધ્યકાલીન વાતાવરણથી પરિચિત થાય.
- (૪) વિદ્યાર્થીઓ વાર્તાનો આસ્વાદ માણે.

અભ્યાસક્રમ

એકમ :- ૧	મધ્યકાલીન વાર્તાનો ઉદ્ભવ વિકાસ - સ્વરૂપ	૧૦%
એકમ :- ૨	સર્જકનું જીવન - કવન.	૧૦%
એકમ :- ૩	વાર્તાનો આરંભ - મધ્ય - અંત સંદર્ભ સમજૂતિ.	૧૦%
એકમ :- ૪	વાર્તાના મહત્વના પાત્રો, વર્ણનકલા, રસનિરૂપણ - વાતાવરણ	૩૫%
એકમ :- ૫	'રૂપસુંદર કથા' નો સમગ્રલક્ષી અભ્યાસ	૩૫%

સદર્ભ ગ્રંથો સૂચિ :-

૧. મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - કુંજબિહારી મહેતા, પોપ્યુલર પ્રકાશન - સુરત
૨. મધ્યકાલીન સાહિત્ય પ્રવાહો - સં- કનૈયાલાલ મા. મુનશી
૩. મધ્યકાલીન સાહિત્ય સ્વરૂપો - ચંદ્રકાન્ત મહેતા
૪. ગુજરાતી સાહિત્ય (મધ્યકાલીન) - અનંતરાય મ. રાવળ
૫. મધ્યકાલીન ગુજરાતી સામાજિક સ્થિતિ - રમણલાલ મોદી
૬. નર્મદ શતાબ્દી ગ્રંથ - અંબાલાલ બુ. જાની
૭. વિવેચનની પ્રક્રિયા - રમણલાલ જોશી

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-17	16070601053600	Agronomy	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: -Field Experimentation

Objectives:-

1. To aware the students about basic principles of field experiments and its use in experimental design.
2. To know the different requirements for conducting field experiment.
3. To aware the students about how the observation to be taken during experimentation.

Theory:

1. Definitions used in experimental design 10%
  - 2.1 Experiment
  - 2.2 Treatment
  - 2.3 Replication
  - 2.4 Experimental error
  - 2.5 Boarder effect
  - 2.6 Experimental medium
  - 2.7 Experimental unit
  - 2.8 Local control
  - 2.9 Randomization
  - 2.10 Analysis of variance
2. History of experimental designs, aims of field experiments, classification of field experiment selection of site for field experiment, factors affecting raising of experimental error and measures to be taken to control soil heterogeneity 30%
3. Uniformity trials, factors affecting size of experimental unit and principles of field experiments 20%
4. Care to be taken during experimentation and important observations to be taken during field experiment for different crops. 20%
5. Importance of random sampling and methods of random sampling 20%

Practicals:

1. Defination and explanation of important words use in experimental design
2. Methods of preparation of lay-out plan for field experiment
3. Study of uniformity trials
4. Classification of field experiments
5. Visit of research station of agriculture university

REFERENCES:

1. "Kshetra Prayog Ni Karya Paddhati"
-Dr.Ambalal Sendhabhai Patel
Shri Mahesh Ramaniklal Vaishnav
2. Agriculture Statistics In India - P.C.Bansil
3. Field Experimental Design - Chandel R.S.
4. Research Methology in Horticulture - Dr. K. R. Bharad (2015)

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-17	16070601053700	Animal Husbandry	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: - Research & Biotechnology

Objective:

- (1) To understand meaning and uses of Biotechnology in general.
- (2) To understand latest techniques like multiple ovulation, embryo transfer, genetic engineering, cloning, test tube baby and transgenic animals and their uses.
- (3) To understand present and future implications of such techniques.
- (4) To know research and discovery, their types and uses.

Theory:

Unit: 1 What is biotechnology; its uses in domestic animals 25%
Multiple ovulation and Embryo Transfer Technology:
Steps and their merits-demerits & genetic engineering

Unit: 2 Transgenic animals: 15%
History and methods used and their uses

Unit: 3 Cloning: method and its uses, Cloning method for Dolly sheep production 15%

Unit: 4 Test tube baby: its method and uses in animals 20%

Unit: 5 What is research, its types and broad areas of research 25%
Discovery; types and uses

Reference Books:-

1. A text book of animal husbandry - G.C.Banerjee
2. A hand book of animal husbandry - I.C.A.R.
3. Animal genetics and breeding - BAIF
4. The artificial insemination of farm animals - E.J. Perry
5. Animal management: introduction animal science - James J. Kiser
6. Domestic animal - Harbans Singh
7. Dairying in India a review - D.N. Kharady

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-17	16070601053800	Horticulture & Forestry	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: - Field Experimentation

Objectives:-

- 1.To aware the students about basic principles of field experiments and its use in experimental design.
- 2.To know the different requirements for conducting field experiment.
- 3.To aware the students about how the observation to be taken during experimentation.

Theory:

1. Definitions used in experimental design 10%
  - 2.1 Experiment
  - 2.2 Treatment
  - 2.3 Replicatio
  - 2.4 Experimental error
  - 2.5 Boarder effect
  - 2.6 Experimental medium
  - 2.7 Experimental unit
  - 2.8 Local control
  - 2.9 Randomization
  - 2.10 Analysis of variance
2. History of experimental designs, aims of field experiments, classification of field experiment selection of site for field experiment, factors affecting raising of experimental error and measures to be taken to control soil heterogeneity 30%
3. Uniformity trials, factors affecting size of experimental unit and principles of field experiments 20%
4. Care to be taken during experimentation and important observations to be taken during field experiment for different crops. 20%
5. Importance of random sampling and methods of random sampling 20%

Practicals:

- 1.Defination and explanation of important words use in experimental design
- 2.Methods of preparation of lay-out plan for field experiment
- 3.Study of uniformity trials
- 4.Classification of field experiments
- 5.Visit of research station of agriculture university

REFERENCES:

1. “Kshetra Prayog Ni Karya Paddhati”
-Dr.Ambalal Sendhabhai Patel
Shri Mahesh Ramaniklal Vaishnav
2. Agriculture Statistics In India - P.C.Bansil
3. Field Experimental Design - Chandel R.S.
4. Research Methology in Horticulture - Dr. K. R. Bharad (2015)

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-17	16070601053900	Rural Extension	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: સામાજિક સંશોધન - ૧

હેતુઓ:-

- (૧) સમાજ અને સમાજ વિજ્ઞાનનો ખ્યાલ મેળવે.
- (૨) સંશોધન કરતા મહેલા તેના સોપાનોનું થીયરીકલ જ્ઞાન મેળવે.
- (૩) સંશોધન માટે તેનું મહત્વ અને હેતુને સમજે.
- (૪) સંશોધન માટે જરૂરી માહિતીના સ્ત્રોતોને જાણે.

અભ્યાસક્રમ

- એકમ - ૧** સમાજ અને સામાજિક વિજ્ઞાન તથા સામાજિક વિજ્ઞાનનો અર્થ તેની જુદી જુદી વ્યવસ્થાઓ તેની સમજૂતી અને તેના વલણો તથા તેની સમજૂતી. ૨૦%
- એકમ - ૨** સામાજિક સંશોધન કરતા પહેલા તેની વ્યાખ્યાનો અભ્યાસ તથા તેના સોપાનોનું શાસ્ત્રીય જ્ઞાન મેળવવું ૨૦%
- એકમ- ૩** સામાજિક સંશોધનનું મહત્વ અને તેના હેતુનો અભ્યાસ તથા ભારતમાં સામાજિક સંશોધનનો ઉપયોગ અને મહત્વ. ૨૦%
- એકમ-૪** સામાજિક સંશોધનમાં પુર્ણ ગણતરી એટલે શું? તેનું મહત્વ અને મર્યાદા, સમષ્ટીનો અર્થ અને પ્રકાર. ૨૦%
- એકમ - ૫** સામાજિક સંશોધનમાં માહિતીનું મહત્વ, માહિતી એટલે શું? માહિતીના પ્રકાર ૨૦%

સદર્ભ ગ્રંથો સૂચિ :-

૧. સામાજિક સંશોધન પદ્ધતિઓ અને આંકડા શાસ્ત્રીય વિશ્લેષણ - લે. પ્રો એ.ની.શાહ
૨. સંશોધન ડિઝાઈન - વિ.પી શાહ
૩. સંશોધન યોજના - વિ.પી શાહ

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-17	16070601054000	Economics	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: ENVIRONMENTAL ECONOMICS

Objective:

- 1 To acquaint student with the basic theory of environmental economics.
- 2 They can develop and use appropriate theoretical frame to analyze and important Environmental issues
- 3 Develop skill to analyze them with the help of appropriate theoretical frames.
- 4 To appraise and sensitive about environmental issues of India.

Unit: 1

20%

Meaning, Nature And Importance Of Environmental Economics, Importance Of Environmental Balance. Effect Of Economic Development On Environment

Unit: 2

10%

Industrialization And Pollution, Land Degradation And Soil Erosion, Deforestation And Bio Diversity, Unequal Utilization Of Natural Resources, Its Importanes.

Unit: 3

20%

Types Of Pollution, Effect Of Pollution Acid Rain, Green House Effects, Ozone Pollution, Globble Warming, Soil & Liquid Wast. Need Of Pollution Control, Various Measurement For Pollution Control.

Unit: 4

20%

Sustainable Development And Environmental - Indictors Of Sustainable, Analyses of Sustainable Development, Environmental Protection In India And Sustainable Development.

Unit: 5

20%

Environment Policy In India. Important Environmental Laws And Implementation, Environmental Movement In India.

REFERNCE :

- 1 Bhattacharya Ravindra N. - Environmental Eco, Oxford Uni. Press.
- 2 Dasgupta - The Control Of Resources, Oxford Uni. Press.
- 3 Kerr, J.M.And Other - Natural Resources Economics - Oxford Uni. Press.
- 4 Joshi N.V. - Theory's And Aproches Of Environment Economics, Oxford And Ibn Pub. Co.Prt.Ltd. Delhi
- 5 Adelman 1 Theore's Of Economic Growth And Dev.- Standard Uni. Stanford.
- 6 Bavmal W.J. And Quates - The Theory Of Environmental Policy Cambridge Uni. Press
- 7 Syam, Diwan & Arman - Environmental Law And Policy In India , Oxford Uni. Press.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-17	16070601054100	Hindi	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: हिन्दी नाट्य साहित्य

- हेतु :-
- १ छात्र नाटक का आस्वादन करें ।
  - २ छात्र दृश्य काव्य की विशेषताओं से परिचित हो ।
  - ३ छात्र भाषाज्ञान प्राप्त करें ।

इकाई :-	१ साहित्यकार का जीवन कवन	२०%
	२ नाटक का क्रमिक विकास	२०%
	३ पात्रों की चारित्रिक विशेषताएँ	२०%
	४ संसंदर्भ व्याख्या	२०%
	५ समग्रलक्षी मूल्यांकन	२०%

पाठ्य विषय : - कबीरा खडा बाजार में (नाटक) - भीष्म साहनी

- संदर्भ ग्रंथ :-
- १ भीष्म साहनी : व्यक्ति और रचना - राजेश्वर सक्सेना, प्रकाश ठाकुर
  - २ स्वातंत्र्योत्तर हिन्दी नाटक : मूल्य -संक्रमण - ज्योतीश्वर मिश्र
  - ३ समकालीन नाट्य विवेचन : डॉ. माधव सोनटके
  - ४ भीष्म साहनी के साहित्य का अनुशीलन : डॉ. सुरेश बाबर

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-17	16070601054200	English	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: Core Course in English

Objectives:

1. To introduce the students to the broad subject area and to acquire knowledge of literary 'isms' and 'movements'
2. To acquire the knowledge about the importance of them.
3. To learn and understand the influence of different 'isms' and 'movement' upon English Literature.
4. To cultivate an analytical sense to understand the difference among them by characteristic and influence.

STUDY OF LITERARY 'isms' and 'movements' –Terms to be selected from Dictionary of Literary Terms & Literary Theory by J.A. Cuddon, revised by C.E.Preston, New Delhi, Penguin Books,1999

Unit-1 Classicism and Romanticism 20%

Unit-2 Realism and Surrealism 20%

Unit-3 Feminism and Modernism 20%

Unit-4 Structuralism and Imagism 20%

Unit-5 Symbolism and Expressionism 20%

Recommended reading:

1. Literary History of English Literature- A.C.Bradley
2. Principal of Literary Criticism
3. Dictionary of Literary Terms & Literary Theory by J.A. Cuddon, revised by C.E.Preston, New Delhi, Penguin Books,1999

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-17	16070601054300	Gujarati	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title :- પરપ્રાંતની ભારતીય કૃતિ.

મધ્યકાલીન:- ' અગ્નિગર્ભ ' - મૂ.લે. મહાશ્વેતા દેવી, અનુ. નિસ્પૃહા દેસાઈ

હેતુઓ:-

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ અનુવાદિત કૃતિના અભ્યાસ દ્વારા પરપ્રાંતના સાહિત્ય સ્વરૂપ વિશે જાણે.
- (૨) વિદ્યાર્થીઓ સમાજના સામપ્રત પ્રશ્નોથી વાકેફ થાય.
- (૩) વિદ્યાર્થીઓ મરાઠી અને ગુજરાતી સાહિત્યની કૃતિનો તુલનાત્મક અભ્યાસ કરે.
- (૪) વિદ્યાર્થીઓમાં નૈતિકતા, પ્રમાણિકતા, રાષ્ટ્રીયભાવના જેવા મૂલ્યનિષ્ઠ ગુણ વિકસે

અભ્યાસક્રમ

એકમ :- ૧	' અગ્નિગર્ભ ' નવલકથાની લેખિકાનું જીવન - કવન	૧૦%
એકમ :- ૨	નવલકથા સાહિત્ય સ્વરૂપનો ઉદ્ભવ વિકાસ.	૧૦%
એકમ :- ૩	કૃતિનો આરંભ, મધ્ય, અંત, પાત્રાલેખન, કળા, વર્ણન વગેરેની ચર્ચા	૨૦%
એકમ :- ૪	નવલકથાનું શીર્ષક, વાતાવરણ, સંદર્ભ સમજૂતિ વગેરેનો અભ્યાસ	૩૦%
એકમ :- ૫	નવલકથાનું સમગ્રલક્ષી મૂલ્યાંકન - સ્વતંત્ર પ્રકરણની ચર્ચા પણ કરવી	૩૦%

સદર્ભ ગ્રંથો સૂચિ :-

૧. ગુજરાતી વિશ્વકોશ - સં. ધીરુભાઈ ઠાકર
૨. ગુજરાતી સાહિત્યના યાત્રીઓ ભાગ - ૧,૨ - રમણલાલ જોશી
૩. અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - પ્રસાદબ્રહ્મભટ્ટ અને અન્ય
૪. નવલકથા : કલા અને કસબ - દિપક મહેતા
૫. ગુજરાતી સાહિત્યકોશ - ભાગ - ૩ ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૬. ગુજરાતી નવલકથા - રઘુવીર ચૌધરી
૭. ' કથા વિશ્વ ' - ડૉ. નરેશ વેદ, બાબુ દાવલપુરા

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	Elective-15	16070701054400	World Religion -1	3+0	30	70	-	2.5 Hrs.

Titel: Word Religions -1

હેતુઓ:-

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ ધર્મ વિશેની સમજ કેળવે.
- (૨) હિંદૂ ધર્મનું મહત્વ સમજે અને તેમાં રહેલ શ્રતિ અને સ્મૃતિ ગ્રંથોનો સામાન્ય પરિચય મેળવે.
- (૩) હિંદૂ ધર્મના આચાર્યોનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે.
- (૪) હિંદૂ ધર્મના તત્વજ્ઞાનીઓનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે

અભ્યાસક્રમ

એકમ :- ૧	ધર્મ	૧૫%
	૧. ધર્મ એટલે શું ?	
	૨. ધર્મના ઉદ્ભવના કારણો.	
	૩. માનવ જીવનમાં ધર્મનું સ્થાન (મહત્વ)	
એકમ :- ૨	ધર્મનો અન્ય સાથે સબંધ.	૧૦%
	૧. ધર્મ અને સમાજ વચ્ચેના સબંધ	
	૨. ધર્મ અને વિજ્ઞાન વચ્ચેના સબંધ	
	૩. ધર્મ અને સંસ્કૃતિ વચ્ચેના સબંધ	
એકમ :- ૩	હિંદૂ ધર્મ	૨૫%
	૧. હિંદૂ ધર્મ એટલે શું ?	
	૨. હિંદૂ ધર્મના લક્ષણો.	
	૩. ચાર વેદ, ઉપનિષદો, મહાકાવ્યો, પ્રેરણા ભગવદ્ગીતાનો સામાન્ય પરિચય.	
	૪. પંચ મહાયજ્ઞો, સંસ્કારો, વર્ણાશ્રમો, ચાર પુરુષાર્થ, કર્મ અને પુર્નાન્મનો સિધ્ધાંત.	
એકમ :- ૪	આચાર્યનો ફાળો	૨૫%
	૧. હિંદૂ ધર્મની સુધારણામાં આચાર્યો જેવા કે શંકરાચાર્ય, રામાનુજાચાર્ય, નિમ્બાકાચાર્ય, માધવાચાર્ય, વલ્લભાચાર્ય અને ચૈતન્ય મહાપ્રભુ વગેરેનો ફાળો.	
એકમ :- ૫	તત્વજ્ઞાનીઓનો ફાળો.	૨૫%
	૧. હિંદૂ ધર્મની સુધારણામાં તત્વજ્ઞાનીઓ જેવા કે રામકૃષ્ણ પરમહંસ, વિવેકાનંદ, દયાનંદ સરસ્વતી, રવિન્દ્રનાથ ટાગોર, મહાત્મા ગાંધી, શ્રી અરવિંદ રાધાકૃષ્ણન વગેરેનો ફાળો. ૨૫%	

સદર્ભ ગ્રંથો સૂચિ :-

૧. જગતના વિધમાન ધર્મો	- જે.એ. યાજ્ઞિક
૨. ભારતીય ધર્મો	- ડૉ. નવીનચંદ્ર આચાર્ય
૩. ધર્મોનું તુલનાત્મક અધ્યયન	- ડૉ. ભાસ્કર ગોપાલજી દેસાઈ
૪. આપણો ધર્મ	- ડૉ. આ.બા.ધૃવ
૫. ભારતીય દર્શનની રૂપરેખા.	- નર્મદાશંકર શાસ્ત્રી

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	Elective-15	16070701054500	Philosophy of Bhagavad Geeta	3+0	30	70	-	2.5 Hrs.

Title: - Philosophy of Bhagavat Geeta

હેતુઓ:-

૧. ભારતીય તત્વજ્ઞાનમાં ગીતાનું પ્રદાન.
૨. ભગવદ્ગીતાનો પરમતત્વ નો ખ્યાલ જાણે.
૩. જગતના સ્વરૂપ વિશે ગીતાનો અભિગમ જાણે.

અભ્યાસક્રમ:-

- એકમ :-** ૧. ભારતીય તત્વજ્ઞાનમાં ગીતાનું સ્થાન, ગીતા અને ઉપનિષદો, ગીતા અને મહાભારત, ગીતા અને સાંખ્ય ૨૦%
- એકમ :-** ૨. ગીતા ધર્મ તરીકે, ગીતા આપદ ધર્મ શાસ્ત્ર તરીકે. ૨૦%
- એકમ :-** ૩. ગીતામાં પરમતત્વનો ખ્યાલ, પુરુષોત્તમ, વિશ્વરૂપ અને ક્ષેત્ર- ક્ષેત્રજ્ઞ ૨૦%
- એકમ :-** ૪. અવતારની માન્યતા, અવતારનું પ્રયોજન, અવતાર અને વિભુતી. ૨૦%
- એકમ :-** ૫. જગતનું સ્વરૂપ, માયા અને પ્રકૃતિ, ગીતાનો જીવાત્મા અંગેનો ખ્યાલ, જીવાત્મા અને પરમાત્મા નો સંબંધ. ૨૦%

સંદર્ભ ગ્રંથો

૧. ગીતા તત્વ વિચાર - પ્રો.કિશોર એસ. દવે, યુનિ.ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ
૨. ગીતા દર્પણ - સ્વામી રામસુખદાસ, ગીતા પ્રેસ ગોરખપુર
૩. ગીતા નિબંધો - શ્રી અરવિંદ, અરવિંદ આશ્રમ પોંડીચેરી
૪. ગીતા પ્રવચનો - વિનોબાભાવે, ગ્રામ સેવા મંડળ, પવનાર (વર્ધા)મહારાષ્ટ્ર
૫. શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા દર્શન - પ્રો. સી.વી.રાવળ ૨૮ નોવેક્ષ સેટેલાઈટ રોડ અમદાવાદ
૬. શ્રી જ્ઞાનેશ્વરી ભગવદ્ગીતા - સંયોજક- હરેન્દ્ર હ શુક્લ - શ્રી હરીહર પુસ્તકાલય - સુરત

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	Elective-15	16070701054600	Agri Chemistry	2+1	30	50	20	2 Hrs.

Title : Analysis of Irrigation Water

OBJECTIVES:

1. To know the importance of irrigation water.
2. To study the analysis method of irrigation water.
3. To know the quality parameter of irrigation water.

Theory:

Unit 1. Objectives and importance of irrigation water 10%

Unit 2 Technique of collection of irrigation water sample and Preparation of irrigation water sample for analysis. 10%

Unit 3. Analysis of irrigation water, 50%

- 3.1 Analysis of soluble salts from irrigation water
- 3.2 Determination of pH from irrigation water
- 3.3 Analysis of Carbonate and Bi-Carbonate ions from irrigation water
- 3.4 Analysis of chloride ions from irrigation water
- 3.5 Analysis of calcium and magnesium ions from irrigation water

Unit 4. Evaluation of irrigation water quality through SAR, RSC & ESP 20%

Unit 5. Analysis of irrigation water through different apparatus 10%

- 5.1 Method of analysis
- 5.2 Benefits and uses
- 5.3 Principles and method of reading technique and result of following

Apparatus:

- 5.3.1 Conductivitymeter
- 5.3.2 pH Meter
- 5.3.3 Flame photometer
- 5.3.4 Colorimeter

Practical:

1. Technique of collection of irrigation water sample
2. Preparation of irrigation water sample for analysis.
3. Analysis of Carbonate and Bi-Carbonate ions from irrigation water
4. Analysis of chloride ions from irrigation water
5. Analysis of calcium and magnesium ions from irrigation water

References:

1. Soil testing and fertilizer use
-Deptt. Of Ag. Chem. & Soil Science, College of Agri. JND, 1987
2. Krushi Rashayan Shastra (Guj. Edition) -Pandya
3. Krushi Rashayan Shastra Prayogik (Guj. Edition) - Pandya & Patel

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	Elective-15	16070701054700	Gujarati	3+0	30	70	-	2.5 Hrs.

Title :- લોક સાહિત્ય: સંજ્ઞા અને સ્વરૂપ, સંશોધન અને સંપાદન - ૧

હેતુઓ:-

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ લોક સાહિત્યની સંજ્ઞા અને સ્વરૂપો વિશે જાણે.
- (૨) વિદ્યાર્થીઓ લોક સાહિત્યના ગદ્યસ્વરૂપોનો પરિચય મેળવે.
- (૩) વિદ્યાર્થીઓ લોકકથા, લોકવાર્તા દુહાબધ પ્રેમકથાની જાણકારી મેળવે.
- (૪) વિદ્યાર્થીઓ લોકસાહિત્ય અને શિષ્ટ સાહિત્ય વચ્ચેનો તફાવત સમજે.

અભ્યાસક્રમ

એકમ :- ૧	લોકસાહિત્ય: સંજ્ઞા અને સ્વરૂપ, લોકસાહિત્યના લક્ષણો	૨૫%
એકમ :- ૨	લોકસાહિત્યના ગદ્યસ્વરૂપો (લોકકથા, ટુચકા, લોકવાર્તા, લોકકથા, દુહાબધ, પ્રેમકથા વગેરેનો પરિચય)	૩૦%
એકમ :- ૩	લોકસાહિત્ય ના પદ્ય સ્વરૂપો (દુહા - સોરઠા, હાલરડા, ખાચણા, બાળગીત, વિધિગીત, રાસડા વગેરેનો પરિચય મેળવે)	૨૫%
એકમ :- ૪	લોકસાહિત્ય અને શિષ્ટ સાહિત્ય વિશેની વિગતે ચર્ચા	૧૦%
એકમ :- ૫	લોકસાહિત્ય માં લોકસંસ્કૃતિ	૧૦%

સદર્ભ ગ્રંથો સૂચિ :-

૧. લોકસાહિત્યનું સમાલોચન - ઝવેરચંદ મેઘાણી
૨. લોકવાડમય - કનુભાઈ જાની
૩. ગુજરાતી લોક સાહિત્ય - ડૉ. શ્યામ પરમાર
૪. લોકવિદ્યા વિજ્ઞાન - હસુ યાક્ષિક
૫. લોક સાહિત્ય: તત્વદર્શન - જયમલ પરમાર

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	Elective-15	16070701054800	Rural Extension	3+0	30	70	-	2.5 Hrs.

Title: - Social Welfare & Social Legislation

હેતુઓ :

૧. વિદ્યાર્થીઓ સમાજ કલ્યાણની જરૂરીયાતનું મહત્વ સમજે.
૨. વિદ્યાર્થીઓ સમાજ કલ્યાણની બધારણીય જોગવાઈઓથી માહિત ગાર બને
૩. સરકાર દ્વારા ચલાવાતા સમાજ કલ્યાણના કાર્યક્રમો વિશે જાણે
૪. સમાજ કલ્યાણની જુદીજુદી એજન્સીઓ માં કારકીદી ધડવા માટે વિદ્યાર્થીઓ પોતાની જાત ને સક્ષમ બનાવે.
૫. વિદ્યાર્થીઓ માનવ અધીકારોથી પરીચીત બને.

Theory:

૧. સામાજિક કાનુનીકરણ અને બાળકો 100%
૨૦%
  - ૧.૧ ભારતમાં બાળકોનો આરોગ્ય અને શીક્ષણ વિષયક દરરજો.
  - ૧.૨ બાળમજૂરી નો અર્થ
  - ૧.૩ બાળમજૂરીની સમસ્યાઓ
  - ૧.૪ બાળમજૂરીના કારણો
૨. સામાજિક કાનુનીકરણ અને સ્ત્રીઓ ૨૦%
  - ૨.૧ સ્ત્રીનો સામાજિક દરરજો એટલે શું?
  - ૨.૨ બધારણીય માળખામાં સ્ત્રીનો દરરજો
  - ૨.૩ કાનુની અધીકારો ભોગવવામાં સ્ત્રીઓને નડતા અવરોધો
૩. દહેજ ૨૦%
  - ૩.૧ દહેજ ની વ્યાખ્યા,
  - ૩.૨ દહેજ પ્રથાના કારણો,
  - ૩.૩ દહેજ પ્રથાની વિપરીત અસરો,
  - ૩.૪ દહેજ અંગેનો કાનુન
૪. સામાજિક કાનુનીકરણ અને વિકલાંગો ૨૦%
  - ૪.૧ વિકલાંગ અને વિકલાંગતાનો અર્થ
  - ૪.૨ ભારતમાં વિકલાંગ લોકોનો દરરજો
  - ૪.૩ ગુજરાતમાં વિકલાંગો માટેની કલ્યાણ યોજના
    - શિક્ષણસંબંધની યોજના ઓ
    - રોજગારી લક્ષી યોજનાઓ
    - સાધન સહાયક યોજનાઓ
૫. ભારતમાં માનવ અધીકારો ૨૦%
  - ૫.૧ માનવ અધીકારોની વ્યાખ્યા
  - ૫.૨ માનવ અધીકારોનું કાર્યાત્મક મહત્વ
  - ૫.૩ માનવ અધીકાર ભંગના કારણો
  - ૫.૪ રાષ્ટ્રીય માનવ અધીકાર પંચ: રચના અને કાર્યો

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. સામાજિક કલ્યાણ અને સામાજિક કાનુનીકરણ - એ.જી.શાહ અને જે.કે.દવે
૨. ગુજરાત સરકાર, માહિતી ખાતુ - વિકલાંગ ધારો-૧૯૮૫
૩. સ્ત્રીઓ અને સમાજ - એ.જી.શાહ અને જે.કે.દવે
૪. સામાજિક સમસ્યાઓ - એ.જી.શાહ અને જે.કે.દવે
૫. માનવ અધીકાર સંરક્ષણ(૧૯૮૮) - ડો. મફતલાલ પટેલ
૬. માનવતાવાદ અને માનવ અધીકારો - અશ્વીન ન.કારીઆ

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	Elective-15	16070701054900	Olericulture	2+1	30	50	20	2 Hrs.

Title: - Olericulture

Objectives:-

1. Student get fundamental knowledge of vegetable cultivation practices
2. Student get practical knowledge of vegetable cultivation practices so useful in progressive farming.
3. Create self - employment source.

Theory 100%

Unit:1. Introduction. 20 %

1.1 Definition – olericulture

1.2 Importance and Future scope of vegetable- a) Production, b) Demand, c) Nutritive Value, d) Economical.

1.3. Classification of Vegetable- a) Seasonal Classification.b) Classification on the base of Part – to be used.

Unit:2. Cultivation Practices of Ginger & Turmeric 10%

(English name, Botanical name, Importance, Climate, Soil ,Variety ,Land Preparation, Sowing Method, Sowing Period, Sowing Distance, Fertilizer ,After care ,Picking ,Production

Unit: 3. Cultivation Practices of Fruit Vegetable 30%

(English name, Botanical name, Importance, Climate, Soil ,Variety ,Land Preparation, Sowing Method, Sowing Period, Sowing Distance, Fertilizer ,After care ,Picking ,Production

3.1. Okra

3,2. Brinjal

3.3. Tomato

3.4.Chilies

Unit: 4. Cultivation Practices of Root crops 20%

(English name, Botanical name, Importance, Climate, Soil ,Variety ,Land Preparation, Sowing Method, Sowing Period, Sowing Distance, Fertilizer ,After care ,Picking ,Production

4.1 Beet root

4.2 Carrot

4.3Reddish

Unit: 5. Introductory Information about Cultivation of Cucurbitaceae 20%

5.1 Bottle Gourd.

5.2 Ridge Gourd.

5.3 Sponge Guard

5.4 Smooth gourd

5.5 Bitter gourd

Practical

1. Visit to a farm and aware with cultivation practices, its problems.
2. Study a variety of vegetables mention in a theory
3. Learn seedling raising practices like tomato, etc.
4. Visit to a vegetable market and aware with price
5. Study news paper and aware with price variation in vegetable mention theory.

Reference:-

- (1) “ Shakhaji vigyan ” (Gujrati edition) – Babubhai Avarani.
- (2) “ Shakhaji pako ni kheti ” (Gujrati edition dec. -2013)
pub.: Directore of extension education, J. A.U., – Junagadh.
- (3) “ Shakhaji ” (Gujrati edition may-2009)
pub.: Directore of extension education, A. A. U., – Anand.
- (4) Vegetable crope in india. –Bose T.K. & Som M.G.
- (5) Vegetable - B.Chadhury

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	Elective-16	16070801055000	Political Science	3+0	30	70	-	2.5 Hrs.

Title: -History of Political Philosophy

હેતુઓ:-

૧. રાજનીતીનું મહત્વ જાણે.
૨. પ્રાચીન શાસન વ્યવસ્થાનો ખ્યાલ મેળવે.
૩. પ્રાચીન ગ્રીક ચિંતકોનું શાસન વ્યવસ્થામાં પ્રદાન.

અભ્યાસક્રમ:-

૧૦૦%

એકમ:- ૧. પ્રાચીન ગ્રીક નગર રાજ્યો, એથેન્સ અને સ્પાર્ટા, રાજ્યની અનિવાર્યતા, નગરરાજ્યોની નબળાઈઓ. **૨૦%**

એકમ:- ૨. સોફીસ્ટો, સોક્રેટીસનું જીવન, તેનું તત્વજ્ઞાન અને તેમના પર મુકવામા આવતા આક્ષેપો/ટીકા. **૨૦%**

એકમ:- ૩. પ્લેટો, પ્લેટોનું જીવન, રિપબ્લિક, લોઝ સંવાદ પ્લેટોના આદર્શ નગરરાજ્યના ત્રણ વર્ગો અને ન્યાયની વ્યાખ્યા, તત્વજ્ઞાની રાજાનો ખ્યાલ. **૨૫%**

એકમ:- ૪. એરિસ્ટોટલ, તેનું જીવન, રાજ્ય સંસ્થાના ઉદભવનો ખ્યાલ, કુટુંબ જીવનની હિમાયત, નાગરીકતાનું મહત્વ, રાજ્યરચનાના પ્રકારો, પ્લેટો અને એરિસ્ટોટલની તુલના. **૨૫%**

એકમ:- ૫. વિશ્વ નાગરીકતાનો સિધ્ધાંત

૧૦%

સંદર્ભ ગ્રંથો

૧. રાજનૈતિક સિધ્ધાંતોનો ઇતિહાસ	- લે. જ્યોર્જ સેબાઈન
૨. બે વિચાર ધારા	- દર્શક
૩. પાશ્ચાત્ય રાજકીય વિચારો	- ડો. એચ.એમ. જોશી
૪. પ્લેટોનું રિપબ્લિક	- લે. એમ.બી. પટેલ
૫. ગ્રીક તત્વચિંતન ભાગ-૧,૨	- લે. યુ.એ. યાજ્ઞિક

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	Elective-16	16070801055100	Contemporary Indian Philosophy -1	3+0	30	70	-	2.5 Hrs.

Titel: Contemporary Indian Philosophy -1

હેતુઓ:-

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ સમકાલીન ભારતીય તત્વજ્ઞાન વિશેનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે.
- (૨) વિવેકાનંદના બ્રહ્મ, વેદાંત, માયા અને યોગના પ્રકારો વિશે સમજ કેળવે.
- (૩) રવિન્દ્રનાથ ટાગોરનો ઈશ્વર, માયા, માનવજીવન વિશે સમજ કેળવે.
- (૪) ગાંધીજીના ખ્યાલોમાં સત્ય, અહિંસા, ઈશ્વર, સત્યાગ્રહ, ધર્મ, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વગેરે વિશે માહિતી મેળવે.

અભ્યાસક્રમ

- એકમ :- ૧ સમકાલીન ભારતીય તત્વજ્ઞાનની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ, આધ્યાત્મિક અને વૈજ્ઞાનિક અભીગમમાં ભારતીય અને પાશ્ચાત્ય વિચારધારાઓનું આદાન - પ્રદાન. ૧૫%
- એકમ :- ૨ સ્વામી વિવેકાનંદનો વેદાંત, બ્રહ્મ, અને માયા ખ્યાલ ચાર પ્રકારના યોગનો સમન્વય અને આધ્યાત્મિક માનવતાવાદ ૨૫%
- એકમ :- ૩ રવિન્દ્રનાથ ટાગોરનો ઈશ્વર, માયા, માનવજીવન અને મુક્તપણું તથા સત્ય અને સુંદરતાનો ખ્યાલ ૨૫%
- એકમ :- ૪ મહાત્મા ગાંધીજીનો સત્ય, ઈશ્વર, અહિંસા, સત્યાગ્રહ, ધર્મ, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વિશેનું વલણ ૨૫%
- એકમ :- ૫ આંબેડકરનો બૌદ્ધ ધર્મનો ખ્યાલ ૧૦%

સદર્ભ ગ્રંથો સૂચિ :-

૧. આધુનિક ભારતીય ચિંતન - નરવણે વી.એસ.
૨. આધુનિક ભારતીય તત્વજ્ઞાન - દેસાઈ બી. જી.
૩. રવિન્દ્રનાથ ટાગોરનું તત્વજ્ઞાન - દલાલ પરીમલ
૪. અરવીંદનું તત્વજ્ઞાન - ભટ્ટ એમ.કે.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	Elective-16	16070801055200	Food & Nutrition	2+1	30	50	30	2 Hrs.

Title: - Food & Nutrition

હેતુઓ :-

- (૧) પોષકઆહારની ઉપયોગીતા અંગેનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે અને પોષકઆહાર મેળવવા માટેના સરળ અને સસ્તા રસ્તાઓ શોધે.
- (૨) માનવીના આહાર અને સ્વાસ્થ્યનો સંબંધ જાણે.
- (૩) અપુરતા પોષણની આરોગ્ય પર થતી અસરો અંગેનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે.
- (૪) રોજનો કેટલો અને કેવો આહાર લેવો જોઈએ તેની સમજ કેળવે.
- (૫) જુદા- જુદા ખોરાકમાંથી કેટલી કેલરી મળે તે અંગેનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે.
- (૬) શરીરનું વજન યોગ્ય રીતે જાળવી રાખવા કેટલી કેલરી વાળો ખોરાક રોજ લેવો જોઈએ તેની સમજ કેળવે.
- (૭) શરીરને ગરમી અને શક્તિ આપનારા તત્ત્વો અંગેની જાણકારી પ્રાપ્ત કરે.

અભ્યાસક્રમ:

એકમ-૧ પોષક આહારની રૂપરેખા, આહારના શારીરિક, માનસિક, અને સામાજિક કાર્યો, આહારના મુખ્ય ઘટકો અને તેનો સામાન્ય પરિચય. ૧૦%

એકમ-૨ કુ-પોષણ - પોષણની આરોગ્ય પર અસરો, અપુરતા પોષણની માનવ આરોગ્ય પર અસરો, વધુ પોષણની આરોગ્ય પર અસરો અને પોષણવિષયક સામાન્ય ઉણપો અને બોડી માસ ઈન્ડેક્સ (B.M.I.) ૨૦%

એકમ-૩ ઉષ્માશક્તિ - એનર્જી :-

કેલરીનો સિદ્ધાંત, ખાદ્ય પદાર્થના શક્તિ મૂલ્યનું માપન, ઉષ્માશક્તિની જરૂરિયાત અને કેલેરીની જરૂરિયાત નક્કી કરવા માટેની પદ્ધતિઓ, બેઝલ મેટાબોલીઝમ અને તેને અસર કરતા પરિબળો, જુદી-જુદી ક્રિયાઓમાં વપરાતી શક્તિ, જુદા-જુદા ખોરાકમાંથી મળતી ઉષ્માશક્તિ, વિવિધ વયના લોકોમાં કેલરીની જરૂરિયાત, દૈનિક આહારમાં કેલરીના ગોઠવણનું મહત્વ, ઉષ્માશક્તિ અને શરીરના વજનો સંબંધ અને ભારતીય લોકો માટે સૂચિત આહાર - પ્રમાણ. ૩૦%

એકમ-૪ કાર્બોહાઈડ્રેટ :-

બંધારણ, પ્રાપ્તિસ્થાન, વર્ગીકરણ, દૈનિક જરૂરિયાત અને શરીરમાં તેની ઉપયોગીતા. ૨૦%

એકમ-૫ ચરબી :-

બંધારણ, પ્રાપ્તિસ્થાન, પ્રકાર, દૈનિક જરૂરિયાત અને શરીરમાં તેની ઉપયોગીતા, ફેટીએસિડ, તૃપ્ત અને અતૃપ્ત ચરબીના આહારની માનવ આરોગ્ય પર થતી અસરો અને તંદુરસ્તી માટે કયું તેલ સારું તેની જાણકારી. ૨૦%

પ્રકટીકલ:-

- (૧) બાળકોમાં વજન, ઉંચાઈ, માથાનો ઘેરાવો, છાતીનો ઘેરાવો તેમજ બાવળાના ઘેરાવાના આધારે પોષણ વિષયક સ્થિતિનું માપ કાઢવું.
- (૨) B.M.I.ના આધારે પુખ્ત વયના લોકોનું પોષણ સ્તર નક્કી કરવું.
- (૩) વ્યક્તિની કાર્યપધ્ધતિ અને વજનના આધારે તેની દૈનિક કેલરીની જરૂરિયાત નક્કી કરવી.
- (૪) વજન, ઉંચાઈ અને ઉંમરને ગણતરીમાં લઈ B.M.R. નક્કી કરવો.
- (૫) કાર્બોહાઈડ્રેટ યુક્ત ખાદ્ય પદાર્થોની ઓળખ.
- (૬) ચરબી યુક્ત ખાદ્ય પદાર્થોની ઓળખ.
- (૭) આસપાસ રહેતા કુટુંબોમાં કેવા પ્રકારનું તેલ ખવાય છે તેની નોંધ કરી યોગ્યતા ચકાસવી.

સંદર્ભ ગ્રંથો : -

(૧) પોષણવિદ્યા	- ડો.જે.ડી.પાઠક	- યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ
(૨) માનવ પોષણ	- ઉષાકાન્ત વૈદ	- યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ
(૩) પ્રયુક્ત પોષણ	- ડો. આર. રાજલક્ષ્મી.	
(૪) Human Nutrition	- Nilam Budhadev , Bhavana Vaid	
(૫) અપુરતું પોષણ એજ માહારોગ	- ડો.જે.ડી.પાઠક	- યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ
(૬) Food & Nutririon	- Kusum Gupta, L.C. Gupta	- 6 Th Edition Jaypee
	Facts & Figures	

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	Elective-16	16070801055300	Hindi	3+0	30	70	-	2.5 Hrs.

Title: - हेतु :- १ छात्र उपन्यास का आस्वादन करेंगे ।
२ छात्र निबंध लेखन सीखेंगे ।
३ छात्र भाषाज्ञान प्राप्त करें ।

तास : ४५		भारांक	तास
इकाई :-	१ साहित्यकार का जीवन - कवन	२०%	२०
	२ ससंदर्भ व्याख्या	२०%	२०
	३ उपन्यास के तत्व स्वरूप	२०%	२०
	४ समग्रलक्षी मूल्यांकन	२०%	२०
	५ निबंध - लेखन	२०%	०५
		१००	४५

पाठ्य विषय : क इतिहास उपन्यास - प्रेमचंदजी
प्रकाशन - लोकभारती प्रकाशन - इलाहाबाद

ख निबंध

संदर्भ ग्रंथ :- १ प्रेमचंद के उपन्यासों में चित्रित समस्याएँ - डॉ. एम. विमला
जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद
२ प्रेमचंद और उनका यग - रामविकास शर्मा
राजकमल प्रकाशन - नई दिल्ली
३ प्रेमचंद एक विवेचन - इन्द्रनाथ मदान
राधाकृष्ण प्रकाशन - दिल्ली

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	Elective-16	16070801055400	English	3+0	30	70	-	2.5 Hrs.

Title: - English language Correction

Objectives:-

- 1.To strengthen the vocabulary of students.
- 2.To strengthen the grammar capacity, ability of the student.
- 3.To understand, read and speak in English.
- 4.To introduce the students to English literature.

Unit – 1 Text – Gulliver’s Travels – Jonathan Swift

Question answer, Reference to Context, Short notes, Short questions 40%

Unit - 2 Essay writing and letter writing 20 %

Unit – 3 Application writing 15 %

Unit – 4 Translation 10 %

Unit – 5 Correction from grammar and Punctuation Paragraph 15 %

Reference Book :-

1. High school English Grammar
2. Gulliver’s Travels.

By:- Wren & Martin

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Semester	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	External exam time duration
B.R.S.	V	Elective-16	16070801055500	Agriculture Economics	3+0	30	70	-	2.5 Hrs.

Title: - Agriculture Economics-I

Objectives:-

1. To familiarize student with policy issue that are relevant to Indian agriculture economics and enable them to analyze the issues.
2. To know About green revolution & its limitations.
3. To understand the tax-model of agriculture.

Theory 100%

Unit 1. Meaning and characteristics of Agri. Economics, Importance of agriculture in Indian Economy, Different between Agri. and Industrial sector. 20%

Unit 2. The problems of agricultural indeptness, present situation, causes, consequence, remedial measures. 25%

Unit 3. Meaning of Economic holding, Advantage and disadvantage of small farm, factors responsible, remedial measures. 20%

Unit 4. Meaning and stages of Green revolution, effects of green revolution, stagnation in green revolution, the future prospects 20%

Unit 5. Agricultural Taxation in India –present position, the case of agricultural Income taxation. 15%

READING LIST:

1. Rudder datt, KPM Sundharam –(2004) Indian economy
2. Bilgrami SAR –An introduction to Agricultural economics.
3. Sadhu and Singh –Agricultural problems in India.
4. Sundharam I.S. –Rural development.
5. Gov. of India –Economic survey (annual)
6. Bhaduri A. – The economic structure of backward agriculture.
7. Gulati A. &T. kally –Trade liberalization and Indian economy.
8. Rudra A. - Indian agriculture economics.
9. Sainy G.R.- Farm size resource use efficiency and income distribution.